

ՆԱԽԱԳԱՀ ԱՍՏԿԸ ԸՆՈՐՀԱԽՐԷ ՍՈՒՐԻԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԻ ՀԵՐՈՍՆԵՐԸ՝ ԲԱՆԱԿԻ ՀԻՄՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ 78-ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԻԹՈՎ

Սուրիոյ Նախագահ, սուրիական բանակի ընդհանուր իրամանատար Պաշտար ալ-Ասատ սուրիական բանակի հիմնադրութեան 78-ամեակին առիթով խօսք ուղղեց բանակի հերոսներուն ըսելով: «Սուրիական բանակի մեր հերոսներ, կ'ողջունեմ ձեզ: Ձեր տօնին 78-ամեակն է այսօր. դուք տարուէ տարի կը փաստեք, որ պատասխանատուութեան տէր էք, մեր երկրին ներկան ու ապագան պահպանողներն էք եւ մեր Նախնիներուն պատուաբեր անցեալին օրինակով հայարտալի կեցուածքներ ու ձեռքբերումներ արձանագրող հերոսներն էք:

Ինչպէս անցեալին, այսօր եւս կը շարունակեք մնալ պատուաւորներուն եւ ազատասէրներուն յոյսը, յաղթանակի բարձրագոյն օրինակը: Ձեր ուժով եւ պայքարով ապշեցուցիք թշնամին Նախքան բարեկամը եւ ձեր արձանագրած յաղթանակներով պատուաբեր էջեր արձանագրեցիք մեր հզօր բանակին հայարտալի պատմութեան մէջ: Ձեզ մով, մեր հերոսներ, մեր ժողովուրդին պայքարով ու երկրին հանդէպ ունեցած սիրով, գոհողութեամբ եւ Նուիրումով Սուրիան միշտ իր պատուաբեր պատմութեան արժանի դիրքին վրայ պիտի մնայ, որովհետեւ Սուրիան, մեր հայրենիքը, արժանի է իր գաւազներու տընաջան աշխատանքին ու պայքարին:

Կը շնորհաւորեմ իւրաքանչիւր սպայ, աստիճանաւոր սպայ ու զինուոր եւ Ամենակալէն կը խնդրեմ, որ շուտափոյթ ապաքինում պարգեւէ վիրաւորներուն եւ լոյսի մէջ հանգչեցնէ Նահատակներուն հոգիները»:

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԴԻՄԱԾ Է ՄԱՐԴՈՒ ԻՐԱՌՈՒՆՔՆԵՐՈՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊԱՏԱՐԱՆԻՆ՝ ՌԱՇԻՏ ԲԵՂԱՐԵԱՆԻ ՀԱՐՅՈՎ

Հայաստան Ատրպէյճանի Նկատմամբ միջանկեալ միջոց կիրառելու պահանջով Մարդու Իրաւունքներու Եւրոպական Դատարան դիմում ներկայացրած է Ռաշիտ Բեգլարեանի իրաւունքներու պաշտպանութեան համար:

Վերջինս մոլորուած ըլլալով յայտնուած էր ատրպէյճանական վերահիւսկողութեան տակ գտնուող տարածք:

ԼԻԶՊՈՆԻ ՀԻՆԳ ՈՂՋԱԿԷԶՆԵՐՈՒ ՍԽՐԱՆՔԻ 40-ԱՄԵԱԿԻ ՈԳԵԿՈՉՈՒՄ

Սուրիոյ Երիտասարդական եւ Պատանեկան միութիւններու անդամները ոգեկոչեցին Լիզպոնի հինգ ողջակէզներուն սխրագործութեան յիշատակին 40-ամեակը:

Պատանիներն ու երիտասարդները այցելեցին Հալէպի Ազգ. Գերեզմանատան մէջ գտնուող Լիզպոնի հինգին յուշակոթողը, ծաղիկներ գետնդէցին այնտեղ եւ լուսարձակի տակ առին հինգ հերոսներուն յանդուգն քայլն ու յանուն Հայ Դատի միջազգային ճանաչման եւ Հայոց Տեղապանութեան դատապարտման աշխարհին ուղղած իրենց ուղերձը:

ԱՐՅԱՆԻ ՆԱԽԱԳԱՀ . «ՄԵՆԷ ՅՈՅՍ ՈՒՆԻՆԷ, ՈՐ ՊԱՔՈՒ ԶԵՂԱՍՊԱՆ ԲԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ԿԱՍԵՅՈՒ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԽԻՍՏ ՄԻՋԱՏՈՒԹԵԱՄԲ»

Արցախի Նախագահ Արայիկ Յարութիւնեան հանդէս եկած է յայտարարութեամբ, ուր հաստատած է, որ յոյս ունի, թէ Ատրպէյճանի կողմէ իրականացուող ցեղասպանական քաղաքականութիւնը օր առաջ կը դադարեցուի միջազգային գործուն ու խիստ միջամտութեան արդիւնքով: Նախագահը յայտնած է.

«Սիրելի՛ հայրենակիցներ, Արցախում անվտանգացին ու մարդասիրական իրավիճակը օրեցօր ծանրանում է, իսկ Ատրպէյճան խստացնում է վտանգներն ու սահմանափակութիւնները մեր ժողովրդի նկատմամբ, որի վերջին դրսեւորումը եղաւ միջազգային մարդասիրական իրաւունքի պաշտպանութեան տակ գտնուող Վազիֆ Խաչատրեանի առեւանգումը ապօրինի անցակէտից: Միւս կողմից, որոշակի աշխուժացում է նկատուում իրավիճակի կարգաւորման նպատակով իրականացուող միջազգային ջանքերում:

Ամփոփելով այս օրերին մեր եւ միջազգային ուղղակի դերակատարների կողմից իրականացուող որոշ գործընթացների միջանկեալ արդիւնքները՝ ես Նախատեսում եմ մի քանի օրից բացառիկ հարցադրոյց տալ Արցախի հանրային հեռուստատեսութեանը: Այդ միջոցով հնարաւորինս բաց կերպով կը ներկայացնեմ իրավիճակը, վտանգներն ու հեռանկարները: Այնուհետեւ, բոլոր գործուն քաղաքական շրջանակների հետ կը սկսեմ խորհրդակցութիւններ՝ մեր անելիքները քննարկելու եւ համապատասխան որոշումներ կայացնելու նպատակով:

Մենք յոյս ունենք, որ Ատրպէյճանի կողմից իրականացուող ցեղասպանական քաղաքականութիւնը օր առաջ կը դադարեցուի միջազգային գործուն ու խիստ միջամտութեան արդիւնքով: Դրան զուգահեռ մենք միշտ բաց ենք խաղաղ ու բանակցային ճանապարհով քննարկելու բոլոր հիմնախնդիրները եւ գտնելու լուծումներ, սակայն դրա համար նոյնպէս անհրաժեշտ են միջազգային պատշաճ ներգրաւածութիւնն ու երաշխիքներ»:

Խմբագրական

ԱՏՐՊԵՅՃԱՆ ԻՐ ՎԱՐՔՈՎ ԱՐՑԱԽԻ ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԴՐԵԱԼՆԵՐԸ ԿԸ ՀԱՍՏԱՏԵ ՊԱՐԶԱՊԵՍ

Արցախի ժողովուրդը իր հայրենի հողին վրայ անկաշկանդ ապրելու տուեալները չունենալու հետևանքով խորհրդային Միության տարիներում, 1923-Էն ի վեր որպես Լեռնային Ղարաբաղի Ինքնավար Մարզի բնակչություն գոյատևելով:

Ատրպեյճանի հայաթափման քաղաքականությունը, հայատեսացության դրսևորումները այնքան կաշկանդած էին Արցախի բնիկ ժողովուրդին ու Պաքուի, Սումկայիթի, Մարաղայի մեջ ապրող հայերը, որ խորհրդային Միության փլուզումէն ետք, արցախցիները իրենց ինքնորոշման իրաւունքը կիրարկեցին ու հանրաքուէով հռչակեցին իրենց անկախութիւնը: Արցախցի անկախութեան հռչակման մէջ կը տեսնել իր անվտանգ ապագայի միակ երաշխիքը եւ կարելիութիւնը՝ խուսափելու Ատրպեյճանի կցուած մէկ այլ ինքնավարութեան՝ Նախիջեանի ճակատագիրէն, ուր 1979-ի տուեալներով հայութեան միայն 2%-ը մնացած էր, ներկայիս՝ հայութենէ ամբողջովին դատարկուած:

Արցախի Հանրապետութեան հռչակումով, Արցախի ժողովուրդը զգալիորէն յառաջդիմեց, հաստատեց պետական ժողովրդավար կարգեր, ամրագրեց իր ապահովութիւնը, ազատութիւնը, ապրելու ու զարգանալու իրաւունքը, իր ինքնորոշման մշակոյթին պահպանման կարելիութիւնները եւ վերջ դրաւ իր կեանքին սպառնացող ամենօրեայ վտանգներուն ու կաշկանդումներուն:

Արցախի մէջ աճ արձանագրեց հայկական դպրոցներու թիւը, հայոց լեզուն սկսաւ դասաւանդուիլ անկաշկանդ կերպով որպէս մայրենի լեզու, մշակութային կեանքը զարգացաւ, եկեղեցիները վերանորոգուեցան: Մէկ խօսքով՝ հայը իր հայրենի հողին վրայ անկաշկանդ ապրելու իրաւունքը նուաճեց:

2020-ի պատերազմին հայկական Արցախի կարգ մը տարածքներ կրկին բռնագրաւուեցան:

Սակայն Ատրպեյճան, հակառակ 9 Նոյեմբերի համաձայնութեան տակ ստորագրած ըլլալուն, մինչեւ վերջերս կը շարունակէ արցախահայութիւնը կաշկանդել, ցեղասպանութեան նախադրեալներ ստեղծել, Արցախի ժողովուրդը կեանքի տարրական իրաւունքներէն զրկել եւ Արցախը շրջափակել, նպատակ ունենալով՝ որն է Արցախի կարգավիճակի հարցը մէկընդմիջտ փակուած համարել ու Արցախը հայաթափել:

Տարածաշրջանի աշխարհաքաղաքական ներկայ զարգացումները, տարիներ շարունակ Ատրպեյճանի սպառնալուծը եւ Թուրքիոյ նեցուկը առիթ տուին Ատրպեյճանին սանձարձակ վարք դրսևորելու եւ արցախահայութեան կեանքին սպառնալու:

Բերձորի միջանցքի շրջափակում, կազի եւ էլեկտրականութեան մերթ ընդ մերթ անջատում, Արցախի բռնագրաւուած տարածքներու մշակութային կոթողներու աղաւաղում, այլ խօսքով՝ հայկական հետքի մէկընդմիջտ վերացման միտող յստակ քաղաքականութիւն:

Ատրպեյճանի այս վարքին դէմ բողոքի բոլոր արտայայտութիւնները տեղ հասան թէեւ ու դատապարտուեցան, սակայն գետնի վրայ չյաջողեցան սանձել Ատրպեյճանի հայաթափման քաղաքականութիւնն ու սպառնալիքները:

Մարդասիրական օժանդակութիւններն անգամ զլացուեցան արցախահայութեան: Մէկէ աւելի արցախցիներ առեւանգուեցան ու տակաւին Ատրպեյճանի նախագահին սպառնական ոճով խօսքերը տարբեր հարթակներու վրայ տեսանելի կը մնան:

Այս բոլորին դիմաց հայկական կողմը Արցախի հարցը մարդասիրական նեղ ոլորտին մէջ սահմանափակելու ծուղակին մէջ յայտնուելու փոխարէն՝ իր բոլոր լծակներու օգտագործումով պետք է բարձրացնէ Արցախի անկախութեան միջազգային ճանաչման հարցը: Այս հարցը մեր օրերուն աւելի երեւելի նախադրեալներ ունի: Փաստօրէն Ատրպեյճանի նախագահը իր իսկ յարձակողապաշտ վարմունքով ցոյց կու տայ աշխարհին, որ Արցախի հայութիւնը անկախութենէն բացի ոչ մէկ ելք ունի փրկուելու նախատեսուող ցեղասպանական քաղաքականութենէն:

«Ճանաչում յանուն փրկութեան»-ը սոսկ կարգախօս մը չէ, այլ ողջ ժողովուրդ մը ցեղասպանութենէն փրկելու միակ ելքը:

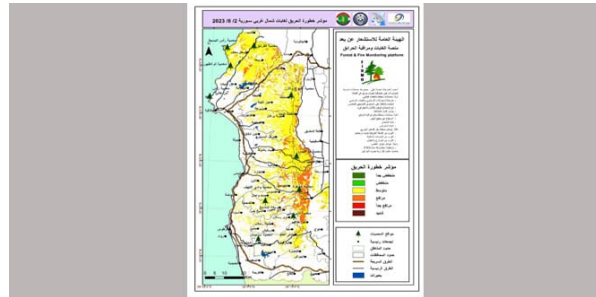
«Գ.»

-Թեհրանի մէջ, Իրանի Իսլամական Հանրապետութեան նախագահ Իպրահիմ Ռախիսի ընդունեց Սուրիոյ արտաքին գործոց նախարար դոկտ. Ֆայսալ ալ-Մըքտատ, Սուրիոյ տնտեսութեան եւ արտաքին առևտուրի նախարար Սամեր Խալիլ եւ հեռաձայնային հաղորդակցութիւններու նախարար Իյատ Խաթիպ: Հանդիպումին ընթացքին նախագահ Ռախիսի շեշտեց Սուրիոյ եւ Իրանի յարաբերութիւններու բազմալորտ զարգացման կարելիութիւնը: Նախագահ Ռախիսի բարձր գնահատեց Սուրիոյ ղեկավարութեան եւ ժողովուրդին պայքարը բոլոր դժուարութիւններուն եւ դաւադրական ծրագիրներուն դէմ, յայտնելով, որ Սուրիան այսօր իր քայլերը կ'առնէ դէպի բարգաւաճում եւ յառաջդիմութիւն: Ան շեշտեց սուրիական հողերէն արտաքին ապօրինի ուժերուն դուրս գալու եւ այդ հողերը սուրիական պետութեան վերահսկողութեան տակ առնելու անհրաժեշտութիւնը:

Իր կարգին նախարար Մըքտատ փոխանցեց Սուրիոյ նախագահ Պաշշար ալ-Ասատի ողջոյնները նախագահ Ռախիսիին, ապա ներկայացուց Սուրիոյ եւ տարածաշրջանի մէջ արձանագրուած վերջին զարգացումները, աւելցնելով, որ Սուրիոյ եւ Իրանի ղեկավարութիւնները կը ձգտին երկու երկիրներու ժողովուրդներուն նպաստող ձեռքբերումներու:

-«Fermo» Անտառային հրդեհներու հսկողութեան հարթակը հաղորդեց, որ ափամերձ լեռներու արեւելեան լանջերուն վրայ հրդեհ բռնկելու վտանգը բարձր պիտի ըլլայ յառաջիկայ երկու օրերուն, որովհետեւ բնութեան պայմանները,

բարձր ջերմաստիճանը եւ չորացումը կը բարձրացնեն վտանգին տոկոսը: Հարթակը կոչ ուղղեց քաղաքացիներուն իրեն յատկացուած հետեւեալ անվճար թիւերուն հեռաձայնել հրդեհ բռնկելու պարագային՝ 188 եւ 113:

- Սուրիոյ վարչապետ Հուսէյն Արնուս կառավարութեան նիստին ընթացքին կոչ ուղղեց նախարարութիւններուն՝ 2023-ի պետութեան հաշուեկշիռի ներդրումային ծրագիրներու առաջնահերթութիւնները վերադասաւորել եւ նախընտրութիւնը տալ այն ծրագիրներուն, որոնք ուղղակի եւ դրական ազդեցութիւն պիտի ունենան ծառայողական իրավիճակի բարելաման վրայ: Վարչապետը կարգ մը նախարարներուն յանձնարարեց Հասիչէ այցելել եւ մօտէն քննել նահանգին ծառայողական իրավիճակը, յատկապէս թըրքական եւ ամերիկեան ուժերուն իրագործած անմարդկային արարքներուն լոյսին տակ, յայտնելով, որ պետութիւնը նախանձախնդիր է նահանգին կարիքները հոգալու:

-Լաթաքիոյ նահանգը Արաբական Միացեալ Էմիրութիւններու Կարմիր Մահիկէն ստացաւ շտապ օգնութեան երկու ինքնաշարժներ, կրակ մարելու 4 մեքենաներ եւ այրուածք բուժող դեղերու մատուկներ: Օժանդակութիւնները հասան Լաթաքիոյ Միջազգային Օդակայան:

Լուրեր Հայաշխարհին

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ ՀԱԻՏԱՐՄԱԳՐՈՒԿՑ ԴԻԿՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՅԻՉՆԵՐԸ Կ'ԱՅՅԵԼԵՆ ԼԱԶԻՆԻ ՄԻՋԱՆՅՔԻ ՍԿԶԲԵՄԱՍԱ ԵՒ ԱՎԱՆԱՏՍԸ Կ'ԸԼԼԱՆ ՇՐՋԱՓՈՍԿՈՒԿՑ ԱՐՅԱՆԻՆ ՀՀ ՄԱՐԴԱՍԻՐԱԿԱՆ ՕԺԱՆՂԱԿՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՅՆԵԼՈՒ ԱՏՐՊԵՅՃԱՆԻ ԽԱՓԱՆԱՐԱՐ ԸՆԹԱՑՔԻՆ

26 Յուլիսին Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը 361 թոն մարդասիրական օգնություն առաքեց Լեռնային Ղարաբաղ՝ 19 բեռնատար մեքենաներով: Մարդասիրական օգնությունը 26 Յուլիսին հասավ Լաչինի միջանցքի մուտքի հատուած: Հայաստան իսկողեց, որ ԼՂ տեղակալուած Ռուսիոյ խաղաղապահ զորախումբի ներկայացուցիչները ընդունին բեռն ու տեղափոխեն գայն Արցախ, ուր Լաչինի միջանցքի շուրջ 8 ամիս ապօրինի արգելափակուած ըլլալուն հետեւանքով մարդասիրական ճգնաժամ հաստատուած է: Բեռնատարներով Հայաստանէն Լեռնային Ղարաբաղ առաքուեցաւ սննդեղէն եւ մանկական կաթ:

Ատրպէյճան մինչեւ այս պահը կը խոչընդոտէ մարդասիրական օգնութեամբ բեռնատարներուն մուտքը Լեռնային Ղարաբաղ: ՀՀ վարչապետ Նիկոլ Փաշինեան 28 Յուլիսի կառավարութեան նիստին ըսաւ, որ շրջափակուած Լեռնային Ղարաբաղ Հայաստանէն ուղարկուած մարդասիրական բեռներուն մուտքը արգելելը ընդամենը պիտի հաստատէ ԼՂ-ի մէջ ցեղասպանութիւն իրականացնելու Պաքուի մտադրութեան մասին առկայ մտավախութիւնները: «Արմէնիա»-ի տուեալներուն համաձայն, մարդասիրական բեռնատարները կը շարունակեն մնալ Սիւնիքի մարզի Կոռնիձոր գիւղը: 28 Յուլիսին, Հայաստանի մէջ հաւատարմագրուած դիւանագիտական ներկայացուցիչները այցելեցին Սիւնիքի մարզի Կոռնիձոր բնակավայր՝ Լաչինի միջանցքի սկզբնամաս, ուր արդէն 2 օր Արցախի մուտքի թույլտուութեամբ Լաչինի միջանցքի սկզբնամաս, ուր արդէն 2 օր Արցախի մուտքի թույլտուութեամբ կը գոչեմ, արթնցէ՞ք, դէ՛մ դրեք այս ամէնուն», գրած է Ներսիսեան:

Արցախի Հանրապետութեան պետական նախարար Գուրգէն Ներսիսեանի դիմատետրի էջին վրայ կատարած գրառումին համաձայն, ատրպէյճանական կողմը Արցախի քաղաքացի առեւանգած է: «Երբ Ատրպէյճան իբրեւ թէ կոչ ուղղած է յարգելու գոնէ Միջազգային Կարմիր Խաչի Կոմիտէի (ՄԿԽԿ) առաքելութիւնը, այսօր ՄԿԽԿ միջոցով բուժման նպատակով Հայաստանի Հանրապետութեան հիւանդանոցներ տեղափոխուող արցախցիներէն Ատրպէյճանի կողմէ առեւանգուած է 68-ամեայ քաղաքացի եւ անցակէտէն տեղափոխուած է այլ վայր: ՄԿԽԿ ներկայացուցիչը կը գտնուի քաղաքացիին մօտ, սակայն բանակցութիւնները տակաւին որեւէ արդիւնք չեն տուած, կը սպասենք նոր տեղեկութիւններու: Նոյն երթով Հայաստան տեղափոխուող մեր քաղաքացիները Գորիս քաղաքէն ներկայացած ՄԿԽԿ ներկայացուցիչին ուղեկցութեամբ տեղափոխած են Գորիսի հիւանդանոց, իսկ Հայաստանի մէջ բուժուած քաղաքացիները Արցախ վերադարձնելու երթը չեղեալ համարուած է: Յատկանշական է, որ Ատրպէյճան մշտապէս ամէն ձեռով փորձած է խոչընդոտել Նոյնիսկ ՄԿԽԿ-ի միջոցով հիւանդները Հայաստան տեղափոխելու գործընթացը եւ ամէն անգամ նոր պայմաններ կը ներկայացնէ կոմիտէին, իսկ այս մէկ այլ քայլ է՝ մարդոց մօտ ձեւաւորելու Նոյնիսկ բուժման նպատակով Լաչինի միջանցքէն անցնելու մտավախութիւն: Ահա ասոնք են Ատրպէյճանի տարածքային ամբողջականութիւնը ճանչնալու եւ Արցախը Ատրպէյճան կոչելու Հայաստանի իշխանութիւններուն, Արցախի ժողովուրդին նկատմամբ արդէն ամիսներ տեւող յանցագործութիւնները անբաւարար չափով դատապարտելու եւ գրեթէ անգործութիւն ցուցաբերող միջազգային հանրութեան վարքագիծին օրէ օր ահազանցող հետեւանքները, որոնք ամէն գնով պետք է կանխուին: Հայ ժողովուրդ, դարձեալ ու դարձեալ կը գոչեմ, արթնցէ՞ք, դէ՛մ դրեք այս ամէնուն», գրած է Ներսիսեան:

Արցախի Հանրապետութեան պետական նախարար Գուրգէն Ներսիսեանի դիմատետրի էջին վրայ կատարած գրառումին համաձայն, ատրպէյճանական կողմը Արցախի քաղաքացի առեւանգած է: «Երբ Ատրպէյճան իբրեւ թէ կոչ ուղղած է յարգելու գոնէ Միջազգային Կարմիր Խաչի Կոմիտէի (ՄԿԽԿ) առաքելութիւնը, այսօր ՄԿԽԿ միջոցով բուժման նպատակով Հայաստանի Հանրապետութեան հիւանդանոցներ տեղափոխուող արցախցիներէն Ատրպէյճանի կողմէ առեւանգուած է 68-ամեայ քաղաքացի եւ անցակէտէն տեղափոխուած է այլ վայր: ՄԿԽԿ ներկայացուցիչը կը գտնուի քաղաքացիին մօտ, սակայն բանակցութիւնները տակաւին որեւէ արդիւնք չեն տուած, կը սպասենք նոր տեղեկութիւններու: Նոյն երթով Հայաստան տեղափոխուող մեր քաղաքացիները Գորիս քաղաքէն ներկայացած ՄԿԽԿ ներկայացուցիչին ուղեկցութեամբ տեղափոխած են Գորիսի հիւանդանոց, իսկ Հայաստանի մէջ բուժուած քաղաքացիները Արցախ վերադարձնելու երթը չեղեալ համարուած է: Յատկանշական է, որ Ատրպէյճան մշտապէս ամէն ձեռով փորձած է խոչընդոտել Նոյնիսկ ՄԿԽԿ-ի միջոցով հիւանդները Հայաստան տեղափոխելու գործընթացը եւ ամէն անգամ նոր պայմաններ կը ներկայացնէ կոմիտէին, իսկ այս մէկ այլ քայլ է՝ մարդոց մօտ ձեւաւորելու Նոյնիսկ բուժման նպատակով Լաչինի միջանցքէն անցնելու մտավախութիւն: Ահա ասոնք են Ատրպէյճանի տարածքային ամբողջականութիւնը ճանչնալու եւ Արցախը Ատրպէյճան կոչելու Հայաստանի իշխանութիւններուն, Արցախի ժողովուրդին նկատմամբ արդէն ամիսներ տեւող յանցագործութիւնները անբաւարար չափով դատապարտելու եւ գրեթէ անգործութիւն ցուցաբերող միջազգային հանրութեան վարքագիծին օրէ օր ահազանցող հետեւանքները, որոնք ամէն գնով պետք է կանխուին: Հայ ժողովուրդ, դարձեալ ու դարձեալ կը գոչեմ, արթնցէ՞ք, դէ՛մ դրեք այս ամէնուն», գրած է Ներսիսեան:

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ ԿՈՄԻՏԵԻ՝ ՎԱԳԻՖ ԽԱՉԱՏՐԵԱՆԻ ԱՌԵԻՆԱԳԱՆ ԱՌԵՉՈՒՈՂ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Միջազգային Կարմիր Խաչի Կոմիտէն (ՄԿԽԿ) հաղորդագրութիւն հրատարակած է Շաբաթ օր Բերձորի միջանցքին մէջ տեղադրուած ատրպէյճանական անցակէտին մէջ Արցախի 68-ամեայ բնակիչ Վագիֆ Խաչատրեանի առեւանգման մասին:

Առանց մանրամասնութիւններ յայտնելու՝ միջազգային կազմակերպութիւնը միայն կը տեղեկացնէ, որ Բերձորի միջանցքով 15 հիւանդ տեղափոխելու ընթացքին անոնցմէ մէկը «ձերբակալուած է»:

Միջազգային Կարմիր Խաչի Կոմիտէն չի բացատրեր, թէ որո՞նք, ի՞նչ հիմնաւորումով եւ ինչպէ՞ս «ձերբակալած» են բժշկական դարմանումի կարօտ հաչատրեանը:

Յայտնելով, որ Դեկտեմբեր 2022-էն ի վեր միջազգայնօրէն ճանչցուած մարդասիրական լիազօրութեան շրջագիծին մէջ Բերձորի միջանցքով շուրջ 680 հիւանդներ տեղափոխուած են, կազմակերպութիւնը կը յայտարարէ. «Մենք կ'աշխատինք թափանցիկ, կը համակարգենք կողմերուն հետ եւ կը գործենք միայն անոնց համաձայնութեամբ: Այսօր այդպէս էր»:

Միջազգային Կարմիր Խաչի Կոմիտէն կը հաւաստէ, որ իր ներկայացուցիչները «Կարելի եղածին չափ շուտ պիտի այցելեն կալանաւորուած հիւանդին եւ կապի մէջ են անոր ընտանիքին հետ»:

Արցախի մարդու իրաւունքներու պաշտպան Գեղամ Ստեփանեան, ներկայացնելով Բերձորի միջանցքին մէջ տեղի ունեցած միջադէպին մանրամասնութիւնները, հետեւեալը պատմած է. «Վագիֆ Խաչատրեանին եւ Կարմիր Խաչի Միջազգային Կազմակերպութեան Ստեփանակերտի գրասենեակի օտարագրի ներկայացուցիչին խօսակցութեամբ են «Նիվա» մակնիշի ինքնաշարժին մէջ, որ ուղեւորուած է դէպի Հակարիի կամուրջի ներքեւի հատուած: Շուրջ 10 վայրկեան ետք «Շեւրլէ» մակնիշի ինքնաշարժով Միջազգային Կարմիր Խաչի Կոմիտէն չի բացատրեր, թէ որո՞նք, ի՞նչ հիմնաւորումով եւ ինչպէ՞ս «ձերբակալած» են բժշկական դարմանումի կարօտ հաչատրեանը:

Արցախի մարդու իրաւունքներու պաշտպան Գեղամ Ստեփանեան, ներկայացնելով Բերձորի միջանցքին մէջ տեղի ունեցած միջադէպին մանրամասնութիւնները, հետեւեալը պատմած է. «Վագիֆ Խաչատրեանին եւ Կարմիր Խաչի Միջազգային Կազմակերպութեան Ստեփանակերտի գրասենեակի օտարագրի ներկայացուցիչին խօսակցութեամբ են «Նիվա» մակնիշի ինքնաշարժին մէջ, որ ուղեւորուած է դէպի Հակարիի կամուրջի ներքեւի հատուած: Շուրջ 10 վայրկեան ետք «Շեւրլէ» մակնիշի ինքնաշարժով Միջազգային Կարմիր Խաչի Կոմիտէն չի բացատրեր, թէ որո՞նք, ի՞նչ հիմնաւորումով եւ ինչպէ՞ս «ձերբակալած» են բժշկական դարմանումի կարօտ հաչատրեանը:

ԱՏՐՊԵՅՃԱՆ ԱՌԵԻՆԱԳԱՆ Ե ԲՈՒԺՄԱՆ ՆՊԱՏԱԿՈՎ ՀԱՅԱՍՏԱՆ ՏԵՂԱՓՈԽՈՒՈՂ ԱՐՅԱՆԻ ԲԱՂԱՔԱՅԻ՝ 68-ԱՄԵԱՅ ՎԱԳԻՖ ԽԱՉԱՏՐԵԱՆԸ

Արցախի Հանրապետութեան պետական նախարար Գուրգէն Ներսիսեանի դիմատետրի էջին վրայ կատարած գրառումին համաձայն, ատրպէյճանական կողմը Արցախի քաղաքացի առեւանգած է:

«Երբ Ատրպէյճան իբրեւ թէ կոչ ուղղած է յարգելու գոնէ Միջազգային Կարմիր Խաչի Կոմիտէի (ՄԿԽԿ) առաքելութիւնը, այսօր ՄԿԽԿ միջոցով բուժման նպատակով Հայաստանի Հանրապետութեան հիւանդանոցներ տեղափոխուող արցախցիներէն Ատրպէյճանի կողմէ առեւանգուած է 68-ամեայ քաղաքացի եւ անցակէտէն տեղափոխուած է այլ վայր: ՄԿԽԿ ներկայացուցիչը կը գտնուի քաղաքացիին մօտ, սակայն բանակցութիւնները տակաւին որեւէ արդիւնք չեն տուած, կը սպասենք նոր տեղեկութիւններու: Նոյն երթով Հայաստան տեղափոխուող մեր քաղաքացիները Գորիս քաղաքէն ներկայացած ՄԿԽԿ ներկայացուցիչին ուղեկցութեամբ տեղափոխած են Գորիսի հիւանդանոց, իսկ Հայաստանի մէջ բուժուած քաղաքացիները Արցախ վերադարձնելու երթը չեղեալ համարուած է: Յատկանշական է, որ Ատրպէյճան մշտապէս ամէն ձեռով փորձած է խոչընդոտել Նոյնիսկ ՄԿԽԿ-ի միջոցով հիւանդները Հայաստան տեղափոխելու գործընթացը եւ ամէն անգամ նոր պայմաններ կը ներկայացնէ կոմիտէին, իսկ այս մէկ այլ քայլ է՝ մարդոց մօտ ձեւաւորելու Նոյնիսկ բուժման նպատակով Լաչինի միջանցքէն անցնելու մտավախութիւն: Ահա ասոնք են Ատրպէյճանի տարածքային ամբողջականութիւնը ճանչնալու եւ Արցախը Ատրպէյճան կոչելու Հայաստանի իշխանութիւններուն, Արցախի ժողովուրդին նկատմամբ արդէն ամիսներ տեւող յանցագործութիւնները անբաւարար չափով դատապարտելու եւ գրեթէ անգործութիւն ցուցաբերող միջազգային հանրութեան վարքագիծին օրէ օր ահազանցող հետեւանքները, որոնք ամէն գնով պետք է կանխուին: Հայ ժողովուրդ, դարձեալ ու դարձեալ կը գոչեմ, արթնցէ՞ք, դէ՛մ դրեք այս ամէնուն», գրած է Ներսիսեան:

ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՇԽԱՐԽԱՅԻՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ ԿՈՉ ԿՈՒՂԸ ԱՏՐՊԵՅՃԱՆԻՆ ԱՆՄԻՋԱՊԵՍ ՎԵՐԱԲԱՆԱԼՈՒ ԲԵՐՁՈՐԻ (ԼԱԶԻՆ) ՄԻՋԱՆՅՔԸ

Անցնող օրերուն, ՆՍՕՏՏ Արամ Ա. Վեհափառ Հայրապետը կապ հաստատեց Եկեղեցիներու Համաշխարհային Խորհուրդի (ԵՅԽ) եւ Միջին Արեւելքի Եկեղեցիներու Խորհուրդի (ՄԱԵԽ) պատասխանատուներու մարմիններուն հետ, որպէսզի միջազգային համայնքին անգամ մը եւս ուշադրութեան յանձնեն Արցախը Հայաստանին կապող Բերձորի (Լաչին) միակ միջանցքը անմիջապէս վերաբանալու հրամայականը եւ դատապարտեն Ատրպէյճանի կողմէ կատարուող այս անմարդկային արարքը:

Արդարեւ, ԵՅԽ-ը կոչով մը հանդէս եկաւ, ուր ան կը դատապարտէ Ատրպէյճանի կողմէ նախաձեռնուած Բերձոր միջանցքին արգելափակումը: Խորհուրդը իր կոչին մէջ կ'ըսէ. «Նկատի առնելով Լաչինի միջանցքին փակման պատճառով Արցախի մէջ յառաջացած մարդասիրական տագնապը, ԵՅԽ-ը կը վերահաստատէ իր կեցուածքը եւ կոչ կ'ուղղէ միջազգային համայնքին անմիջապէս միջամտելու եւ նախաձեռնելու միջանցքի վերաբացման աշխատանքներուն»:

Արցախի ժողովուրդը կարիքը ունի սննդեղէնի, դեղորայքի, ելեկտրականութեան եւ վառելանիւթի: Ուստի, «ԵՅԽ-ը դարձեալ կոչ կ'ուղղէ Ատրպէյճանի եւ տարածաշրջանի ուժերուն, որ անմիջապէս Լաչինի միջանցքին արգելափակումը վերացնեն, որպէսզի ճանապարհը ազատ ու ապահով ըլլայ քաղաքացիներու տեղաշարժին համար եւ մարդասիրական օժանդակութիւններ հասնին Արցախի մէջ ապրող ու տառապող հայ ժողովուրդին»:

Յայտնենք, որ Եկեղեցիներու Համաշխարհային Խորհուրդը նախապէս քանի մը առիթներով կատարած է Նոյնիսկի կոչեր ու յայտարարութիւններ, ի մասնաւորի Խորհուրդի 11-րդ ընդհանուր ժողովին:

ԳԱՄՊԱՐ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ.«ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻ ԱՐԴԱՐԱՅԻ ԴԻՐՔՈՐՈՇՈՒՄԸ Ի ՎԵՐՁՈՅ ՊԵՏՔ Է ՏԱՐԱԾՈՒԻ ՆԱԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾԱԴԻՐ ԻՃԽԱՆՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՅ»

Եւրոպական խորհրդարանի Հարաւային Կովկասի երկիրներու հետ պատուիրակութեան նախագահ Մարինա Կալիւրանը, Հայաստանի հարցով մշտական գեկուցող Անտրէյ Կովաչեւը եւ Ատրպէյճանի հարցով մշտական գեկուցող Ժելեանա Չովկօն 1 Օգոստոսին հանդէս եկած են Լեռնային Ղարաբաղի մարդասիրական իրավիճակի շուրջ միատեղ յայտարարութեամբ:

ՀՀԴ Բիւրոյի Հայ Դատի կեդրոնական գրասենեակի փոխանցումով, յայտարարութեան հեղինակները պատշաճ եւ քաղաքական յստակ գնահատականներով ներկայացուցած են ատրպէյճանական շրջափակման արդիւնքով Արցախի մէջ սրընթաց վատթարացող մարդասիրական իրավիճակը՝

նկատելով, որ Ատրպէյճան ա յ դ պ ի ս ո վ կը խախտէ 9 Նոյեմբեր 2020-ի յայտարարութեամբ նախատեսուած իր պարտաւորութիւնները, ինչպէս նաեւ Արդարադատութեան միջազգային դատարանի 22 Փետրուար 2023-ի իրաւաբանական պարտադիր ուժ ունեցող որոշումը, որ վերահաստատուած է նաեւ 6 Յունիսին:

Եւրոպական խորհրդարանի պատգամաւորները, ի թիւս այլոց, դատապարտած են մարդասիրական մատակարարումներու շարունակական շրջափակումը եւ մարդասիրական օժանդակութիւններու հասանելիութեան քաղաքականացումը: Պատգամաւորները յիշեցուցած են, որ 15 Մարտ 2023-ին Եւրոխորհրդարանը կոչ ուղղած էր Խորհուրդին, որ, եթէ Արդարադատութեան Միջազգային Դատարանի 22 Փետրուար 2023 -ի որոշումը անյապաղ չկատարուի, նպատակային պատժամիջոցներ կիրառուին Ատրպէյճանի կառավարութեան պաշտօնատար անձանց նկատմամբ:

Անոնք նաեւ յիշեցուցած են, որ 13 Յունիս 2023-ին Եւրոպական Խորհրդարանի լիագումար նիստին Եւրոպական Միութեան բարձր ներկայացուցիչը պարտաւորուած է խորհուրդին մէջ բարձրացնել նման պատժամիջոցներու սահմանման հարցը:

ՀՀԴ Հայ Դատի Եւրոպայի գրասենեակի նախագահ Գասպար Կարապետեան, մեկնաբանելով ընդունուած յայտարարութիւնը, նկատած է.

«Եւրոպական Խորհրդարանը, ի դէմս Հարաւային Կովկասի հարցերով թերեւս ամենատեղեկացուած երեք պատգամաւորներու, Արցախի մէջ ստեղծուած մարդասիրական իրավիճակի վերաբերեալ բաւական առարկայական յայտարարութիւն ընդունած է, պատգամաւորներու քաղաքական սկզբունքայնութիւնը արժանի է յարգանքի: Այս յայտարարութիւնը պէտք է դիտել յետպատերազմեան շրջանին Եւրոպական Խորհրդարանի՝ Ղարաբաղեան հիմնահարցին առնչուող յայտարարութիւններու տրամաբանութեան մէջ: ՀՀԴ Հայ Դատի Եւրոպայի գրասենեակը երկար տարիներ, իսկ պատերազմէն յետոյ աւելի աշխուժօրէն կ'աշխատի Եւրոպական Միութեան կողմէ Ատրպէյճանի ռազմաքաղաքական ղեկավարութեան նկատմամբ թիրախային պատժամիջոցներու կիրառման նպատակով եւ գնահատելի է, որ Եւրոպական Խորհրդարանը կը շարունակէ հաւատարիմ մնալ այդ գաղափարին, որ ամբողջութեամբ բիրտեղացած է վերջերս՝ Արցախի ատրպէյճանական շրջափակումէն ետք: Կը կարծենք, որ Եւրոպական Խորհրդարանի արդարացի դիրքորոշումը ի վերջոյ պէտք է տարածուի նաեւ Եւրոպական Միութեան գործադիր իշխանութեան վրայ եւ Եւրոպական Միութեան Խորհուրդը, յանձնաժողովն ու Եւրոպական Խորհուրդը պէտք է միասնական քաղաքականութեամբ եւ Եւրոպական Միութեան որդ կարողականութեամբ զսպեն ատրպէյճանական յանցագործ քաղաքականութիւնը»:

ՀՀԴ ԲԻՐՈՅԻ ՀՐԱԵՐՈՎ ՀՀԴ ՀԱՅ ԴԱՏԻ ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՐԴԻ ՆԻՍՏ ԳՈՐԾԱՐՈՒՄԸ

ՀՀԴ Բիւրոյի Հայ Դատի կեդրոնական գրասենեակը կը հաղորդէ, որ ՀՀԴ Բիւրոյի հրաւերով 28 Յունիսին գումարուած է ՀՀԴ Հայ Դատի կեդրոնական Խորհուրդի առցանց նիստ՝ քննարկելու Արցախի Հանրապետութեան շահերու պաշտպանութեան գծով Հայ Դատի յանձնախումբերու եւ գրասենեակներու կողմէ իրականացուող աշխատանքներու լայն շրջագիծը:

Մասնաւորապէս քննարկուած են տարբեր աշխարհամասերու մէջ միջազգային կազմակերպութիւններու եւ առանձին երկիրներու մէջ հայութեան շահերու պաշտպանութեան ուղղուած աշխատանքներու ընթացքը:

Բացման խօսքին մէջ ՀՀԴ Բիւրոյի ներկայացուցիչ, ՀՀԴ Հայ Դատի կեդրոնական Խորհուրդի նախագահ Յակոբ ՏԵՐ ԽԱՂԱՏՈՒՐԵԱՆ կարեւոր նկատած է դժուարին այս օրերուն ՀՀԴ Հայ Դատի յանձնախումբերու ու գրասենեակներու աշխատանքներու աշխուժութեան պահանջները քանի մը ուղղութիւններով՝ մասնաւորապէս Արցախի շուրջ արտաքին զօրակցութեան ապահովում, հիմնախնդիրին վերաբերեալ արտերկրի մէջ առարկայական տեղեկատուութեան ապահովում եւ ատրպէյճանական քարոզչական սարքանքներու հակազդում, Լաչինի (Քաշաթաղի) միջանցքի ապաշրջափակում եւ Արցախին միջազգային մարդասիրական օժանդակութիւն, Ատրպէյճանի վրայ միջազգային ճնշման ուժգնացում, Ատրպէյճանի եւ անոր ռազմաքաղաքական ղեկավարութեան նկատմամբ պատժամիջոցներու կիրարկում:

ՀՀԴ Հայ Դատի կեդրոնական Խորհուրդի անդամները, իւրաքանչիւրը իր մասով, նախ ներկայացուցած է յանձնախումբերուն ու գրասենեակներուն կողմէ ինչպէս ընթացքի մէջ գտնուող, այնպէս ալ յառաջիկայ աշխատանքները, ապա անդրադարձ կատարուած է հայկական պետութիւններուն շուրջ ստեղծուած անվտանգ ային իրավիճակին վրայ ազդեցութիւն ունեցող ներքին ու արտաքին զարգացումներուն եւ անոնց յարթահարման մարտավարութեան:

ԲԱՌԱՐԱՆՆԵՐԸ...

Սկիզբ՝ էջ 7

Նամակ գրել:

Կան օրինակներ ցաւակցական, շնորհատրական, շնորհակալական, յանդիմանական, յանձնարարական եւ այլ նամակներու:

Աղերսագրերն ու օգնութիւն խնդրելու նամակները խմբուած են այլ գլուխի մը տակ. Նոյնիսկ պսակի հրաւիրագրերու օրինակներ կան, ինչպէս նաեւ պայմանագրերու եւ կտակներու բաժին մը: Պատկերացուցե՛ք, որ պատասխաններու օրինակներ եւս կան, եւ ... երկու տեսակ՝ նպաստաւոր պատասխան, աննպաստ պատասխան, մանաւանդ սիրոյ եւ ամուսնութեան առաջարկի նամակներու պարագային:

Պահ մը երեւակայեցե՛ք, թէ օրիորդ մը նման առաջարկներու նամակներ ստանայ տարբեր անձերէ, սակայն բոլորն ալ Նոյն բովանդակութեամբ ...

Այս գիրքը սքանչելի ուղեցոյց մըն է սովորական մարդոց համար, որոնք կը դժուարանան նամակ գրելու եւ այս 288 էջոց գիրքին ցուցմունքներուն հետեւելով, կրնան նամակ մը գրել, աւելի քան դար մը առաջ:

Վերջացնելու համար ըսեմ՝ թէ եւ մենք ունինք գիտութեան ընձեռած բոլոր դիւրութիւնները, բայց այդ ճամբուն վրայ նաեւ կորսնցուցած ենք շատ բան, ինչպէս նամակագրութեան արուեստը, կամ իսկական, թղթային բառարանէ մը բան մը փնտռելու ընթացքին այլ բան գտնելու անակնկալ հաճոյքն ու ուրախութիւնը:

«Գանձասար» շնորհակալութեամբ ստացաւ Կիրակոս Գոյումճեանի

«ԻՄ ԵՐԹԸ ԵՐԿԱԹԻՆ ՀԵՏ»

արաբերէն գիրքը, հրատարակուած Բուէյթ, 2023:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍ

Սարգիս ընտանիքը շնորհակալութիւն կը յայտնէ բոլոր անոնց, որոնք անձամբ, ծաղկեպսակով, նուիրատուութեամբ կամ հեռաձայնով մասնակից դարձան իրենց հարազատին՝

ՀԱՆԳՈՒՅԵԱԼ ՅԱԿՈՒ ՄԱՐԳԻՍԻ

մահուան սուգին:

Հանգուցեայի քառասունքի հոգեհանգստեան պաշտօնը պիտի կատարուի Կիրակի, 6 Օգոստոս 2023-ին, յաւարտ Ս. եւ Աննահ Պատարագի, Ս. Աստուածածին եկեղեցոյ մէջ, Վիլաներ-Հայէպ:

Յետ հոգեհանգստեան արարողութեան, ցաւակցութիւնները պիտի ընդունուին Կրթասիրաց վարժարանի բակը:

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՓՐԿՈՒԹԻՒՆ ԱՆՅԵՏԱԶԳԵԼԻ Է - Դ. ԲԱԶՈՒՄ ԱՆԴՈՒՆՆԵՐ ԵՒ ԱՌԱՋՆԱԳՅԵՐԹՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ս. Սուսուրեան

Սահմաններու-սահմանազու- մի «թնճուկը», մասամբ կապուած՝ բանակի տեղակայումներուն, այլա- պես կը մատնէ պարտուողականու- թիւն: Հասած ենք հոն, ուր երանելի կը սեպենք 9 Նոյեմբերի յայտարար- ութեամբ ճշդուած պայմաններուն պահպանումը: Այդ համաձայնու- թիւնը անուղղակիօրէն նոր եւ կըծ- կուած սահմաններ պարտադրեց Հա- յաստանին ու Արցախին: Ունեցանք, այսպէս կոչուած՝ խորհրդայիններու օրով եւ տարբեր հանգրուաններու գծագրուած քարտեզներու խառնի- ճաղանճ մը, որուն մէջէն յանկարծ տիրապետող դարձաւ Հայաստանի համար ամենէն անսպասուե- լի մէկը: Մինչ այդ, ազերիական բազմա- հանգրուան թափան- ցումներ տեղի ունեցան «ճանչցուած սահման- ներէն» ներս, բանակին հրաման տրուեցաւ նա- հանջել, չդիմադրել: Ար- ցախի կծկուած սահ- մանները յաճախակի բռնաբարումի կ'են- թարկուին: Բանակը ձեռնածալ կանգնած է իշխանաւորներու այն յայտարարութենէն ետք, թէ Արցա- քը կը ճանչնան Ատրպէյճանի սահ- մաններուն մէջ, անդին, կը փաս- տուի, որ «հիներ»-ը այս գետնի վրայ այնքան մեղաւոր չեն, որքան կը մե- ղադրուին «նորերուն» կողմէ: փաս- տօրէն, «կնքահայր» ժողգայ Բորել մը եկաւ հաստատելու, որ Փաշին- եան եղաւ Արցախը Ատրպէյճանին յանձնող առաջին պետական ղեկա- վարը: Մոռցուած է, որ մեր սահման- ները, աւելի լայն բովանդակութեան մը մէջ՝ մեր հողային իրաւունքները չեն կրնար սահմանուիլ ու սահմա- նափակուիլ 9 Նոյեմբերով, ո՛չ ալ սահմանազուծումի պարտադրեալ փորձերով...:

Բանակը զգալիօրէն կը պարպուի ՈԳԻԷ:

Ազգային անվտանգութեան ծառայութիւնը, ներքին ապահովու- թեան ուժերն ու անոր տարբեր բա- ժանմունքները մատնուած են այլ տեսակի ողբերգական կացութեան, այսինքն՝ վարչապետին եւ իշխա- նախումբին պահպանման գործիքի: Եթէ միայն յիշատակենք, որ վար- չապետին եւ անոր կարգ մը գլխա- ւոր «ուսապարկերուն» ապահովու- թիւնը պահպանելու համար, բազ- մահարիւր, մինչեւ իսկ հազարաւոր ոստիկաններ հրապարակ կը նե- տուին, լիաբռն կը վարձատրուին, անոնց կը տրուի ազատութիւնը գո- հուած բանակայիններու ծնողները վարկաբեկելու եւ քաջքշելու, քաղա- քացիներ, իրաւաբաններ եւ ընդդի- մադիրներ բրտութեան ենթարկելու, եւ անպատժելիութիւնը կը դառնայ վարքագիծ...:

Այս բոլորը (եւ տակաւին շատ ու շատ բան) կը ստեղծեն առաջնա- հերթ հարկադրանք մը. բանակը եւ ընդհանրապէս զինուժը կը կարօտի հիմնայատակ վերականգնումի, որ- պէսզի իւրաքանչիւրը լծուի իր իս- կական առաքելութեան, այսինքն՝ հայրենիքի պաշտպանութեան եւ քաղաքացիին ապահովութեան հըս- կողութեան: Իշխանաւորը իրաւունք ունի՝ պահպանութեան, սակայն երբ ոստիկանները կը վարուին օրուել- եան ոճով, այսինքն՝ «կարգ մը հա- ւասարներ (իմանալ՝ իշխանաւորնե- րը) աւելի՛ հաւասար են, քան ուրիշ- ներ» տրամաբանութեամբ...:

Իբրեւ կարելի յաւելում այս բոլորին, պէտք է շեշտենք, որ ԲԱ- ՆԱԿԸ ՈՒ ՉԻՆՈՒԺԸ ԲԱՆԱԿԸ ԴԵՐ ՈՒՆԻՆ ԻԾԵԱՆԱԿՓՈՒՆՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐ- ԾԻՆ, ՆՈՅՆԵԱՆ ՄԸՆ Ա՛ՆՈՐ ճամբու քարտեզին մշակման մէջ. պէտք է վերականգնել այն կամքը, որ դրսե- ւորուեցաւ աւելի քան երկու տարի առաջ, երբ հրամանատարութիւնը միացաւ վարչապետի հրաժարա- կանը պահանջողներուն: Մեր այս ակնարկութիւնը հրաւեր չէ զինուո- րական պետական հարուածի, այլ կ'ուզենք շեշտել, թէ զինուորական բազուկը պէտք է իր կեցուածքն ու գործը միացնէ, ներդաշնակէ ՓԸՐ- ԿՈՒԹԵԱՆ աշխատանքին, առանց ինքզինք պարտադրելու՝ ինչպէս կ'ըլլայ զինուորական յեղաշրջու- մի ատեն: Արցախեան Շարժումին

մեկնարկը լաւագոյն դասատուն է: ՆԵՐՔԻՆ ՀԱՄԵՐ ԱՇԽՈՒԹԻՒՆ. Այս մասին քանի մը ակնարկութիւն ըրինք նախընթաց սիւնակներուն եւ բաժիններուն մէջ: Հոս կը բաւակա- նանանք միայն շեշտելով, որ վեր- ջին հինգ տարիներուն, մեր ժողո- վուրդը մասնատումի եւ աննախըն- թաց բաժանուածութեան տանող վազքը պէտք է կանգ առնէ օր առաջ: Ամեն տեսակի շինծու խտրա- կանութիւն (հին-նոր, սեւ-սպիտակ, յեղափոխական-հակափոխափոխա- կան...) պէտք է դնել իշխանութենէ հեռացուելիքներուն գրպանը եւ հա- յութեան բեմէն դուրս վանել միան- գամընդմիջտ, միասնականութեան դրօշը տարածել նաեւ Սփիւռքի վրայ: Իսկապէս, ինչպէ՞ս հանդուր- ժել այն վիճակը, որուն մէջ, սերտ ընկերներ, մինչեւ իսկ Նոյն ընտանի- քի անդամներ զիրար դիտեն ատե- լութեամբ ու թշնամանքով...:

Մեր խօսքը չի վերաբերիր հա- մայնակներուն (կամ այլ բռնատի- րական-մենատիրական դրութիւն- ներուն) օրով «միատեսակ մտածո- ղութեան» յառաջացման, այլ բազ- մատեսակ մտածողութիւնները ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՇԱՅՏՐՈՒՆ ԾՈՒՐՁ ԵՒ Ի ՍՊԱՍ ԱՅԴ ՇԱՅՏՐՈՒՆ լարելու հրամայականին: Այս իմաստով, կըր- նանք ձեւը գտնել վերջ տալու ստա- պատիր տեղեկատուութեան եւ մի- նչեւ իսկ թշնամիին շահերուն ուղ- դակիօրէն եւ անուղղակիօրէն ծա- ռայող քարոզչութեան. համացան- ցային ճահիճը պէտք է ցամքեցնել կամովին, տարածել հայրենիքին ծառայելու պատրաստակամութիւն ստեղծող, ամենալայն իմաստով՝ դաստիարակչական քարոզչութիւն: Մեկ խօսքով, հայուն մէջ վերականգ- նել ՀԱ՛ՅԸ:

ԱՐԴԱՐԱԴԱՏՈՒԹԻՒՆ, ԻՐԱՒԱ- ԿԱՆ ՈՒՆՈՐՏ. Ինքզինք ժողովրդա- վար դաւանող եւ յարգող որեւէ երկ- րի մէջ, Արդարադատութեան կա- լուածը իշխանութեան երրորդ եւ ԱՆԿԱԽ ԹԵՆ Է. օրէնսդիրն ու գոր- ծադիրը կոչուած են հաւասարագոր իրաւունքներով զիրար հակալքելու, հաւասարակշռելու եւ փոխադարձա- բար իրարու վրայ ազնիւ, օգտա- շատ հսկողութիւն վարելու:

Ո՛չ մէկ տեղ նման տարագ կ'իրականանայ իտեալական կեր- պով: Միշտ ալ իշխանութեան ղեկը ունեցողը սա կամ նա ձեւով կը փոր- ձէ, - երբեմն մասամբ կը յաջողի, - իր կամքին ենթարկելու բոլոր իշ- խանութիւնները: Բռնատիրական, միակուսակցական երկիրներու պա- րագան տարբեր է, հոս պէտք չու- նիւնք օրինակներ թուելու:

Հայաստանի մէջ, «թաւշեայ» դարաշրջանի առաջին փուլերէն իսկ, յստակ դարձաւ, որ իշխանութե- ան ղեկը բռնող(ներ)ը ամեն քայ- լափոխի նոր «վարպետութեամբ» մը իր հակակշիռը տարածեց իշխա- նութեան նա՛եւ այս թելին վրայ (գործադիրին եւ օրէնսդիրին պատ- կերը աղաղակող է): Առաջին քայլե- րը եղան դատարաններու պաշա- րումը, ապա այն յոխորտանքը, որ Հայաստանի մէջ չի կրնար ըլլալ դա- տաւոր մը, որ իշխանաւորին կամ- քին հակառակ վճիռ տայ (ահա թէ ի՛նչ կը նշանակէ «ժողովրդավարութե- ան պասփոխ»): Յետոյ, դատա-

կան այս կամ այն կազմին մէջ տե- դի ունեցան կամայական նշանա- կումներ, օրէնքները ըստ իշխանա- ւորի կամքին յարմարցուած վերա- մշակումներ, տրուեցան վճիռներ. մինչեւ իսկ Մարդու իրաւունքներու պաշտպանը, որ օրկանական կապ չունի արդարութեան համակարգին հետ, ենթակայ դարձաւ իշխանաւո- րին եւ լռութիւն կը պահէ աղաղա- կող անօրինութիւններու դիմաց, որոնք կը կատարուին դատարան- ներու մէջ թէ հրապարակներուն վրայ, ոստիկաններու կողմէ: Յա- ջորդ կառավարութիւնը այս իմաս- տով ալ կը կանգնի հիմնական վե- րափոխութիւններ ու բարեկար- գումներ իրականացնելու հրամա- յականին դիմաց:

Նոր դատական իշխանութեան գլխագիր գործերէն մէկը պիտի ըլ- լայ բոլոր յանցագործներուն բացա- յայտումն ու զանոնք հաշուետուութե- ան բերելը, եւ սակայ տեղի պի- տի ունենայ ԲՈՒՆԱԿԻ ՀԱՄԱԶԱՅ- ՆՈՒԹԵԱԿՄԵ: Երբ յանցաւոր կ'ըսենք, ի մտի չունինք միայն Ար- ցախի յանձնումն ու ընկերացող մե- քենայութիւնները, այլ ամեն տեսա- կի յանցագործութիւն, ներառեալ հայրենի երիտասարդութիւնը թըմ- րամոլութեան ծուղակին մէջ նետո- ղը: Հինի-նորի խտրութիւն պիտի չըլ- լայ: Յանցապարտութեան մէջ ալ կան, անշուշտ, տարբեր չափեր: Գող-աւազակը, մենաշնորհներ իրա- կանացող չարաշահը, պետութեան հարստութիւնները սեփականացնող հաւասարապէս հաշիւ պիտի տան եւ նպաստեն հայրենիքի նիւ- թական կարողութիւններուն վերա- կանգնումին: Ամենէն կարելիքը, բնականաբար, պիտի ըլլայ ՀԱՅՐԵ- ՆԻ ՀՈՂԵՐՈՒ ԵՒ ԲԱՆԱԿԱՅԻՆՆԵ- ՐՈՒ ԱՐԱՒՈՐ ԿՈՐՈՒՄՏԻՆ ՊԱՏՃԱՌ ԵՂՈՂՆԵՐՈՒՄ ԻՏԵԱԿԱՆՈՒՄՈՒ ՈՒ արդարութեան պատին դիմաց կանգնեցնելը: Այս իշխանութիւնը պարտի մոռացութեան դարակէն դուրս բերել գերիներու թղթածրա- րը:

Իսկական արդարութիւնը այն չէ, որ իշխանաւորներուն քահանայ- քին համաձայն ըլլան պատերազ- մին հետքերուն բացայայտումը, կամ մտածել, թէ կործանարար իշ- խանաւորին ու գործակիցներուն դիմաց պէտք է բաց ձգել փախուս- տի դուռ մը՝ կամովին հեռանալու, այլ տեղ ապաստան գտնելու հա- մար: Ո՛չ ոք պէտք է մտածէ, թէ հայ- րենի հողեր ծանօթ ձեւերով կոր- սնցողն ու թշնամիին տիրողը կրնայ խուսափիլ արդար պատիժէ: «Նե- մեսիս»-ը միայն թեւիլիթեաններու ոճով չ'ըլլար, այլ կայ նաեւ Չաու- շեքուները գնդակահարութեան պատին կանգնեցնող կամ Փեթեն- ները մահապատիժի դատապար- տող նեմեսիսը: Հայրենիքը կամովին կորստեան տանողը չի կրնար որե- ւէ ձեւով հերոսացուիլ, այլ պիտի գամուի անարգանքի սիւնին:

ՏՆՏԵՍՈՒԹԵԱՆ ՎԵՐԱԿԱՆԳ- ՆՈՒՄ. Իշխանութիւնը սովորութիւն ունի յայտարարելու, թէ «աննախըն- թաց բարեւաւումներ» կ'իրակա- նացնէ, մինչդեռ չոր իրականութիւն- ները ցոյց կու տան, որ աղքատնե- րու թիւը կ'աւելնայ, սղաճը թռիչք-

Թուրքիոյ նուրջ

ԸՍՏ ԹԻՔՎԱՆ ՄԵՏԻԱՅԻ՝ DISNEY-Ի ԶԵՂԵԱԼ ՀԱՍԱՐԱԾ Է ԱՐԱՆՈՒԹԻՔԻ ՄԱՍԻՆ ՖԻԼՄԱՆՈՐԻ ԶՈՒՅԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ամերիկայի Զայ Դասի Յանձնախումբի եւ սփիւռքահայութեան ջանքերուն շնորհիւ, Disney-ն ամենայն հաւանականութեամբ չեղեալ համարած է Թուրքիոյ Զանրապետութեան հիմնադիր եւ առաջին նախագահ Մուստաֆա Զեմալ Աթաթուրքին նուիրուած ֆիլմաշարի ցուցադրութիւնը, որուն առաջին ներկայացումը կը նախատեսուի Թուրքիոյ Զանրապետութեան 100-ամեայ տարելիցին օրը՝ սոյն թուականի 29 Յոկտեմբերին: Այդ մասին կը յայտնէ Akunq.net-ը՝ հիմնուելով թրքական մամուլով հրատարակուած լուրերու վրայ:

Ադրբայջանի համաձայն, այդ մասին մասնաւորապէս հաղորդած է թրքական ազգայնամուլական պարբերականներէն մէկուն՝ «Իենի Չաղ»-ի յօդուածագիրներէն Ֆաթիհ Էրկինը: Վերջինս Twitter-ի իր էջին գրած է, որ ըստ իրեն հասած տեղեկութիւններու՝ ԱՄՆ-ի եւ Ֆրանսայի հայկական Սփիւռքի ջանքերուն հետեւանքով յիշեալ ֆիլմաշարի ցուցադրութիւնը կրնայ նոյնիսկ Թուրքիոյ մէջ արգիլուիլ:

Ան նաեւ յայտնած է, որ սփիւռքահայերը ֆիլմի ցուցադրութիւնը արգիլելու հիմնաւոր պատճառ կը համարեն այն, որ Աթաթուրքը ռազմական յանցագործ է: Այս տեսակէտին իր անհամաձայնութիւնը արտայայտելով՝ Ֆաթիհ Էրկին իր վրդովմունքը յայտնած է Disney-ի գոյացուցած որոշումին նկատմամբ:

Յիշեցնենք, որ Ամերիկայի Զայ Դասի Յանձնախումբը ֆիլմաշարի ցուցադրութիւնը չեղեալ համարելու իր կոչին Disney-ին կը յիշեցնէր Աթաթուրքի մարդասպան ու բռնապետ ըլլալը. «Մենք կոչ կ'ուղղենք @DisneyPlus-ին չեղարկել ֆիլմաշարը, որ կը փառաբանէ Մուսթաֆա Զեմալ Աթաթուրքը՝ թուրք բռնապետն ու մարդասպանը, որ իր ձեռքերուն կը կրէ միլիոնաւոր յոյներու, հայերու, ասորիներու, քաղղէացիներու, արամէացիներու, մարոնիներու եւ այլ քրիստոնէայ նահատակներու արիւնը», թուրքերի վրայ գրած էր ANCA-ը:

ՀԱՄԱ-ՀՄԸՄ-ԱԿԱՆ...

Սկիզբ՝ էջ 11

ըսաւ. «ՅԱԸՄ-ի նպատակին անմար ջանք այս պահէն սկսեալ ձեզի կը փոխանցենք, որպէսզի ձեր կարգին շարունակէք երթը եւ գայն փոխանցէք յաջորդող սերունդներուն: Կը խորհիմք, թէ պիտի դառնաք արժանի յանձնառուները ձեզի տրուած այս իրաւունքին: Շարունակեցէ՛ք երթը ձեր անձնական երազները իրականացնելով, եւ թող ՅԱԸՄ-ի սկաւտական դաւանանքը դառնայ ձեր մշտական ուղեցոյցը»:

Իբրեւ վերջին հրահանգ, Պօղոս Մահալուպետան թելադրեց. «Խստօրէն արգիլուած է ձեր եռանդը կորսնցել: Մի՛ վախնաք մեծ երազներէ: Երազելը շատ լաւ բան է: Սակայն պէտք է գգուշանալ, որովհետեւ... երբեմն-երբեմն երազները կրնան իրականանալ»:

Այս առիթով կատարուեցաւ ՅԱԸՄ-ի սկաւտական բարձրագոյն կարգի տուգութիւն 34 քոյր-եղբայրներու, որոնք անցնող երկուքուկէ տարիներուն առջանց դասախօսութիւններով, ապա՝ բանակումի ընթացքին մէջ օրուան վրայ երկարած յատուկ հանդիպումով տիրացան «Արարատեան» կարգի գիտելիքներուն, մշակեցին եւ գործադրեցին սկաւտական ծրագիրներ եւ ի վերջոյ արժանացան իրենց աշխատանքին արդար արգասիքը նկատուող «Արարատեան» կարգի փող-

կապին եւ մետալին, զորս փակման արարողութեան ընթացքին ստացան ՅԱԸՄ-ի Կեդրոնական Վարչութեան անդամ եղբայրներու կողմէ:

ՅԱԸՄ-ՅԱՄԿ-ի խօսքը փոխանցեց վարչութեան ատենապետ քոյր Սանտրա Վարդանեան: Ան նշեց, որ ընկալեալ սովորութիւն է եւ ՅԱԸՄ-ական բարձր գիտակցութեան դրսեւորում է կրկնել, թէ միութենական աշխատանքի համար պէտք է շնորհակալութիւն յայտնել, բայց ես կը փափաքեմ ՅԱԸՄ-ՅԱՄԿ-ի վարչութեան անունով շնորհակալութիւն յայտնել այն բոլոր ՅԱԸՄ-ականներուն, որոնք իրենց պարտականութեան բարձր գիտակցութեամբ, ամիսներ շարունակ եւ բանակումի ընթացքին, աշխատեցան Զայրենիքի եւ Արցախի այս չափազանց բարդ պայմաններուն մէջ կազմակերպելու եւ իրականութիւն դարձնելու համար համա-ՅԱԸՄ-ական 12-րդ բանակումը:

Փակման արարողութիւնը ընդգրկեց յուշանուէրներու բաշխում՝ քանի մը հանգրուանով: Նախ, բանակումին նշանակով յուշանուէրներ յանձնուեցան բանակումի օժանդակ մարմինի անդամներուն եւ բժշկական անձնակազմին: Ապա, ՅԱԸՄ-ի Կեդրոնական Վարչութիւնը յուշանուէրներու փոխանակում կատարեց մասնակից պատուիրակութիւններու խմբապետներուն հետ: Իսկ երրորդ փուլով, Կեդրոնական Վարչութիւնը յու-

շանուէրներ յանձնեց բանակումի գործադիր մարմինի եւ խմբապետական կազմի անդամներուն եւ փակման արարողութեան ներկայ հիւրերուն:

Խօսք առաւ ՅԱԸՄ-ի Կեդրոնական Վարչութեան սկաւտականի ներկայացուցիչ Ֆետի Խաժակ Գազանճեան եւ բանակումի ինտօրեայ յայտագիրները ներկայացնելով յայտնեց, որ «Այս բոլորը կատարուեցան եւ պիտի շարունակուին կատարուիլ համա ՅԱԸՄ-ական մեծ ջանքով եւ շրջաններու հսկայական ճիգով, մէկ հիմնական նպատակ ունենալով՝ մեր մէջ միշտ վառ պահել հայու ոգին, հայութեան պատկանելիութիւնը, հայ մշակոյթը, հայ լեզուն եւ հայութեան եւ հայրենիքին համար գոհուած տղոց յիշատակը»:

Գազանճեան յատուկ կերպով յիշեց ՅԱԸՄ-ի Արցախի սկաւտները, որոնք թշնամական պաշարումի պատճառով զրկուեցան բանակումի մասնակցութեան իրաւունքէն: Ան ըսաւ. «Արցախի՛ սկաւտներ, դուք մեր առօրեայ հանդիպումներուն, աշխատանքներուն, խարուկահանդէսներուն ընթացքին հոգիով ու սրտով մեզի հետ էիք, յոյսով եւք, որ յառաջիկայ ծրագիրներուն անպայման կը միանանք ֆիզիքապէս»: Գազանճեան գնահատեց նաեւ բանակումի յաջողութեան համար ՅԱԸՄ-ՅԱՄԿ-ի գործը դրած ճիգերը եւ դրուատիքի խօսքեր արտասանեց բանակողներուն, որոնք կարողացան շաղուիլ յատուկ խնամքի կարօտ «Զրաք» պատանի եւ երիտասարդ տղոց ու աղջիկներուն հետ, ստեղծել ընկերային մթնոլորտ եւ սկաւտական ոգիով գործակցիլ միասնաբար:

Փակման արարողութեան եզրափակիչ պատգամը փոխանցեց ՅԱԸՄ-ի Կեդրոնական Վարչութեան ատենապետ Վաչէ Նաճարեան:

Պատգամին սկիզբը Նաճարեան յայտնեց, որ «Փակման այս արարողութիւնը պարզապէս հրաժեշտ է, այլ՝ ՅԱԸՄ-ի աշխարհափիւռ համակիրներուն համար վկայութիւն է, հաստատում է ՅԱԸՄ-ի հանդէպ ցուցաբերուող ազգային միասնութեան եւ հաւատքին, ՅԱԸՄ-ի աշխատանքներուն հանդէպ մեծ վստահութեան՝ Զայրենիքի, Արցախի թէ՛ Սփիւռքի գանազան գաղութներուն մէջ»:

Կեդրոնական Վարչութեան ատենապետը այս առիթով շնորհակալութիւն յայտնեց բանակումի խմբապետական կազմին, ՅԱԸՄ-ՅԱՄԿ-ի վարչութեան, բանակումի օժանդակ անձնակազմին, սկաւտական «Արարատեան» կարգի կազմակերպիչ կորիզին եւ բանակումի մասնակից շրջաններու պատուիրակութիւններու պատասխանատուներուն, որոնք բոլորին միասնական եւ հսկայական ճիգերով կարելի եղաւ սկաւտական եւ միութենական այս մեծ իրագործումը կատարել: Եղբ. Վաչէ Նաճարեան չմոռցաւ յիշելու նաեւ ՅԱԸՄ-ի Արցախի սկաւտները, անոնք՝ որոնք «իրենց գոյատեւումով օրինակ են մեր բոլորին եւ կը շարունակեն արժեւորել պայքարի խորհուրդը եւ ազատ, անկախ ու ամբողջական Զայաստանի մեր յաւերժական տես-

լականը»:

Համա-ՅԱԸՄ-ական 12-րդ բանակումին ընդհանուր գնահատումը կատարելով, Կեդրոնական Վարչութեան ատենապետը յայտնեց, որ «Զակառակ բոլոր մարտահրաւերներուն, երբ կը կանգնիք այստեղ, ՅԱԸՄ-ը կը փաստէ, որ աւելի քան պարզ կազմակերպութիւն մըն է: ՅԱԸՄ ունի 105 տարուան ժառանգութիւն եւ կը շարունակէ գործնալ անցնող իւրաքանչիւր օրուան ընթացքին: Համա-ՅԱԸՄ-ական 12-րդ բանակումը վկայութիւնն է ապագայ հայ տիպար քաղաքացիներ պատրաստելու, յաջող ղեկավարներ դաստիարակելու, տարբեր գաղութներու միջեւ կամուրջներ կառուցելու եւ Սփիւռքը Զայրենիքին կապելու ու մանաւանդ՝ հայկական իրականութեան մէջ հպարտութեան զգացում սերմանելու աշխատանքին»:

Շարունակելով, Վաչէ Նաճարեան նշեց. «Թող այս բանակումը ծառայէ իբրեւ փարոս՝ լուսաւորելու գալիք սերունդներու ճանապարհը: Երբ վերադառնաք ձեր երկիրները, ձեզի հետ տարե՛ք այստեղ ձեռք բերած փորձառութիւնները, բարեկամութիւնները եւ սորված միութենական արժեքները: Ձեր դերը՝ իբրեւ մասնակից այս բանակումին, կ'երթայ այս բանակավայրի սահմաններէն անդին: Եղէ՛ք մեր ազգի պատմութեան յաջորդ էջին դրական փոփոխութիւններուն կորիզը՝ միշտ օգնելով ուրիշին, բարձրանալով եւ բարձրացնելով: Ձեր դաստիարակութեան մեծ օրինակ եղէ՛ք, ձեր քաջութեամբ, նուիրուածութեամբ եւ յարատեւող ոգիով: Աշխարհը թող ականատեսը ըլլայ ՅԱԸՄ-ը բնորոշող միասնութեան ուժին, որովհետեւ միասնաբար, իբրեւ կամաւոր բանակ, կրնանք յաղթահարել ամէն խոչընդոտ եւ այդ ուժը ղենքը ի սպաս մեր ազգի յարատեւութեան, որպէսզի ան յաղթական դուրս գայ իրեն սպառնացող բոլոր մարտահրաւերներէն»:

Հունկ, Կեդրոնական Վարչութեան ատենապետը իր պատգամը եզրափակեց ըսելով. «Թող ՅԱԸՄ-ի բոցը յաւիտեան վառ այրի ձեր սրտերուն մէջ: Վարձքը կատար բոլորին եւ մեր ժամադրութիւնը չորս տարի ետք, ՅԱԸՄ-ի երկրորդ հարիւրամեակի երկրորդ բանակումին»:

ՅԱԸՄ-ի Կեդրոնական Վարչութեան ատենապետին պատգամէն ետք, երեկոյեան ժամը 7.30-ին, բանակումին եւ ՅԱԸՄ-ի քայլերակներով վար առնուեցան բանակավայրին մէջ ինը օրը ծածանած դրօշակները: Ըստ ընդունուած կարգի, երկիրներու դրօշակները յանձնուեցան բանակումի հերթապահ Արամ Գայսերեանին, իսկ բանակումին դրօշակը՝ բանակումի ընդհանուր խմբապետ Պօղոս Մահալուպետանին:

Փակման պաշտօնական արարողութեան յաջորդեց ազգագրական-տոհմիկ երգերու համերգ՝ կատարողութեամբ երգիչ Ներսիս Իսպիրեանի: Համերգը աւարտեցաւ ազգային-յեղափոխական երգերով եւ հայութեան «խորիստ, խիզախ եւ միշտ պատրաստ» կամաւոր բանակը մնալու յանձնառութեամբ:

Պրիմալկտ

ԲԱՌԱՐԱՆՆԵՐԸ

Մարուշ Երամեան

Ա՛խ այս բառարանները, որոնց հետ յարաբերութիւնդ սիրոյ կը նմանի՝ կա՛մ կը սիրես, կա՛մ չես սիրեր. միշին եզր չկայ:

Կան մարդիկ, որոնք այնքա՛ն կը սիրեն բառարանները, որ ... Օրինակ, կ'ըսեն թէ Յակոբ Օշական իր մանկութեան բառարան չունէր. եթէ մօրմէն ուզէր, վստահ եմ որ մայրը ճար պիտի ըներ եւ իր ասլան տղուն բառարանի դրամ պիտի հայթայթէր, հակառակ ծանր աշխատանքին. բայց փոքրիկ Յակոբը պիտի չուզէր մայրը աւելի ծանրաբեռնել, բայց ֆրանսերէն-հայերէն բառարան մը կ'ուզէր, շատ կ'ուզէր: Եւ կը սկսի ընդօրինակել (չեմ գիտեր որո՞ւ բառարանը, դպրոցի՞ն, հանրային գրադարանի՞ն ...): Մինչեւ քանի մը հարիւր էջ բառարանին ընդօրինակութիւնը ասարտի, Յակոբը արդէն ֆրանսերէն սորված կ'ըլլայ, գոնէ բառապաշարը սորված կ'ըլլայ: Ահա՛ թէ ինչպէս կը սիրեն բառարանը:

Այսօր եւս կան նման մարդիկ, որոնք սակայն պէտք չունին բառարաններ ընդօրինակելու. «Նայիրի» կայքէջը ողջ մնայ իր 132 բառարաններով (անհաւատալիօրէն օգտակար աշխատանք, Սերուժ Գրաճեան, երախտապարտ ենք), որոնց մէջ այնպիսի անսովորներ կան, որոնց գոյութեան տեղեակ իսկ չէի, ինչպէս Բուսաբառական բառարան, Տերունի տօներու, Եկեղեցական իրերու, Եւրոպական փոխառեալ բառեր հայերէնի մէջ եւ այլն:

Նման բառարան մըն է «Հայկական Իտիանոցի Բառարան»-ը, կազմուած Վահագն Աղամեսի եւ Ժասմէն Բաբայեանի կողմէ, հսկայ՝ 445 էջանի հաւաքածոյ մը ոչ միայն հայկական ճաշերու անուններու, այլ՝ ճաշատեսակներու հայերէն անուններու, նոյնիսկ ... անոնց պատրաստելու կերպերուն, ինչպէս նաեւ կարգ մը սովորութիւններու, որոնք այսօր արդէն մոռցուած են: Օրինակ մը տալու համար քանի մը բառ ներկայացնեմ.

Անրաքար - ճաշին վրայ դրուած ծանրութիւն, որ լեցուածը դուրս չթափի, ինչպէս տոլմաներու պարագային.

Աբրոխ - եաբրաք - տոլմայի տեսակ
Եռացած ջուրի մէջ խաղողի տերեւները փափուկցնել, լցնու պատրաստել, փաթթել եւ եփել: Հրամցնել թանով եւ կանաչ տոխով:

Լցոնը - մանր իւղոտ միս, ձաւար, սոխ, պղպեղ, թարմ ռեհան, աղ: Եփելու ընթացքին վրան ծանրութիւն դնել (անրաքար), որ ձաւարը դուրս չթափի:

Ազոխ - խակ խաղող. Ազոխաջուր - խակ խաղողին ջուրը:

Մուսա լերան մէջ ազոխը կը քամեն, մանր մաղէ կ'անցնեն, կ'եփեն, կ'աղէն եւ շիշերու մէջ լեցուցած կը պահեն կարգ մը կերակուրներ համեմէնու համար:

Ալունք - աղանդեր, տարբեր տեսակի մանր ուտեստներ, մեղէ.

Աղաչք - մաքուր աղի կտոր, որ գրպանին մէջ կը պահեն եւ վարունգին վրայ քսելով կ'ուտենին:

Աղաթաս - կաւէ, փայտէ կամ ապակիէ տարբեր ձեւերով փոքր աման, որուն մէջ կը դնեն ամէն օր ուտելու աղը:

Աղաման - փոքր աման, որուն մէջ կը դրուի սեղանին դնելու աղը:

Աղացք - իւղոտ միսը երկու անգամ քաշել, աւելցնել աղ, պղպեղ, խառնել, կարագով տապկել, վրան տոխառած աւելցնել: Սմբուկը կրակի վրայ խորովել, մաքրել, ճգմել, կէսը տարածել իւղոտած ափսէի կամ փուռի ապակիէ ամանի մը մէջ, վրան փռել պատրաստուած միսը եւ ծածկել մաշցեալ սմբուկով: Վրան դնել լոլիկի ջուր եւ տաշուած պանիր եւ փուռը եփել:

Աղի թան - թանը եռացնել մինչեւ թանձրանայ, աղել եւ պահել ձմեռուան համար: Ջուրով նօսրացնել, աւելցնել իւղ, սխտոր եւ հացի կտորներ:

Աղիտա - թանձր ռուպ, քարամել.

Աղկապ - աղի եւ հողի շաղախ, որ կը քսեն պղինձէ կաթասներուն, որ կրակէն չսեւնայ:

Աղչիկերես - լաւ եփած, կարմրած հաց:

Աղուխուկ - խորոված լման այծ, որ հարսանիքին օրը կուրծք կը դրկեն հարսին հօրը:

Աղտոր - սումայի, կոծոխուր.

Աղցան - սալատ

Չարթի՛ր Լաօ աղցան - գոմէշի մածուկը գարնէլ թթուասերի եւ սերի հետ, աւելցնել տաշուած ընկոյզ, սերկելիլ, մշկընկոյզ, նուռ, չորցած թութ, համեմունք, խաշած ճակընդեղ, խաշուած եւ կտրտուած հորթի միս, աղ: Հրամցնել պաղ:

Աղցուց Զմմաուն - կորկոտ, սիսեռ, արեւածաղիկի կուտ, դդումի կուտ, ընկոյզ, կաղին, պիստակ, ծիրանի նուշ ամանձին-առանձին բովել եւ աղալ, ապա աւելցնել աղ, աղտոր, շուշմայ, ծոթիւն, ուրց, կարմիր եւ սեւ պղպեղ,

խառնել, լեցնել ապակիէ կճուճի մէջ: Գործածել թաթխոնի նման, վրան ձեթ լեցնելով:

Աղուհաց - հիւրերը աղուհացով դիմաւորելը յարգանքի նշան է:

Աճեցուն - թթխմոր

Աճուռ կամ աճուր - Հալեպի նշանաւոր տոլմացուն, վարունգի նման, բայց գծաւոր, յաճախ լեղի:

Ամիճ - բրինձով եւ զանազան համադրամ չիրերով եւ համեմով հնդկահաւի կամ հաւի փոքի լիցք:

Ամպած - մանկօ պտուղ

Դամ դնել - կերակուրը մաղ կրակի վրայ դնել, մինչեւ ջուրը քաշուի:

Փաթիփութի - եգիպտացորենի խարկուած եւ բացուած հատիկներ, պտպտիկ:

Այնքան հետաքրքրական բառերու, անուններու, սովորութիւններու եւ ճաշատեսակներու կարելի է հանդիպիլ այստեղ, որ բառարանը գիրքի մը նման հաճոյքով կրնաս ընթերցել, առանց ձանձրոյթի, անընդհատ նորութիւններու, - կամ աւելի ճիշդ կ'ըլլայ ըսել՝ հնութիւններու հանդիպելով:

Նման անսովոր բառարան մըն է ֆրանսերէն «ֆրանսական նամակագրական արուեստի բառարան»-ը (dictionnaire pratique et critique de l'art epistolaire francais), գրուած աւելի քան դար մը առաջ՝ 1866 թուականին: Հսկայածաւալ գիրք մը 1344 էջերով, որ «անվաւեր կը համարուի, եթէ չկրէ հեղինակին եւ իրատարակիչին ստորագրութիւնը, կնիքն ու հերթական համարը», ինչպէս կ'ըսուի առաջին էջին:

Այս գիրքը նուիրուած է «Գրադարան Հայկական Ընդհ. Միութեան», Գահիրէի Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ մայր եկեղեցւոյ նուիրատուին՝ տիար Գրիգոր Եղիայեանի կողմէ, ինչպէս յստակօրէն կը կարդանք գիրքին փակցուած պիտակին վրայ:

Իսկ բառարանը ինք ձօնուած է տիկին Շարլ Վերուսթի՝ դիմանկարներու գեղանկարչուհիին, «Յարգանքով եւ խորունկ բարեկամութեամբ»:

Բառարանը ըստ նիւթի բաժանումներ ունի, այսպէս՝ հրաժեշտի, վարչական, աշխատանքային, բարեկամական, շնորհաւորական, քրիստոնէական դասանանքի պաշտպանութեան, միտիթարութեան, խնդրանքի, խորհուրդ հարցնելու, մեծարանքի, հեգնական, զինուորական, պատմական-պատմագրական, փիլիսոփայական, քաղաքական, քաղաքական փիլիսոփայութեան եւ այլն եւ այլն ...

Կը տեսնենք թէ որքան է եական էր նամակագրութիւնը այդ օրերուն, եւ կը կարծեմ թէ այդ «արուեստը» (որովհետեւ այդ, արուեստ է նամակագրութիւնը) չգիտցողը բարի աչքով չէր դիտուեր. ահա թէ ինչո՞ւ է նման բառարանի մը գոյութիւնը, ուր բազմաճիւղի օրինակներ կան, առնուած ոչ միայն օրուան նշանաւոր անձերու նամակագրութեան, այլ եւ շատ աւելի վաղ ժամանակներու յայտնի անձերու նամակներէն:

Եւ անշուշտ իւրաքանչիւր գլուխ մէկէ աւելի օրինակներ ունի նամակներու, վաւերական նամակներու, որոնք գրուած են այսօր պատմութեան մէջ մեծ անուն դարձած մարդոց կողմէ, ինչպէս Նափոլիոն Պոնափարթի նամակը գրուած Նափոլի թագուհի Մարի-Գարոլինին, կամ Վոլթերի նամակը Հայր Օպէրի, կամ Ֆրանսայի արքայ Լուի 14-րդի նամակը Սափոյի դուքս Վիքթոր-Ամետե Բ. -ին եւ այլն:

Այս բառարանը եւս վէպի մը նման կը կարդացուի, երբեմն նոյնիսկ կ'ափսոսաս, որ նամակը ամբողջութեամբ չէ մէջբերուած:

Նամակագրական այս բառարանը այսօր հարուստ աղբիւր մըն է երկու դար առաջ ապրած մեծամեծներու բարբերուն եւ կենցաղին, եւ որպէս այդպիսին՝ խիստ հետաքրքրական է:

Նման բառարան կամ ուղեցոյց մենք, հայերս ալ ունեցեր ենք՝ «Ընդարձակ Նամականի կամ Ընթացիկ Թղթակցութիւն»-ը, Կոստանդնուպոլսոյ մէջ Պ. Պալենց գրատունէն 1912 թուականին լոյս տեսած որ, ըստ տիտղոսաթերթին, կը պարունակէ «Նամակագրութեան վրայ ընդհանուր ծանօթութիւններ, թղթատարական օրէնքներ, ամէն տեսակ նամակներու օրինակներ, աղերսագրեր, ուղեղծներ, գործի եւ առեւտրական նամակներ եւ այլն, եւ այլն»:

Կը տեսնենք թէ այս գրքոյկը գրականութեամբ չի զբաղիր այնքան, որքան պաշտօնական նամակներով, որոնք պէ՛տք է կարգ մը ընդունուած օրէնքներու հետեւին:

Հետաքրքրական է Նախաբանը, որուն առաջին պարբերութիւնը կ'ըսէ՝ «Նամակագրութիւնը գրական այն միակ ճիւղն է, որուն անհրաժեշտօրէն պէտք ունի ամէն մարդ անխտիր, ինչ աստիճանի կամ միջավայրի ալ որ պատկանի»:

Նման հին գիրքերու մէջ յաճախ կը հանդիպինք ոչ միայն արդէն մոռցուած ոճերու եւ ըսելաձեւերու, այլ նաեւ բառերու, որոնք այսօր դուրս ինկած են մեր առօրեայ թէ գրական բառապաշարէն: Օրինակ՝ երբե՛ք պէտք չէ կրճատել կոչականը՝ տիկ. կամ պր. այլ գրել ամբողջ բառը՝ տիկին, պարոն եւ այլն: Իսկ կրօնաւորներուն համար ըսուածները.

Կաթողիկոսին՝ Աստուածընտիր Հայրապետ, եպիսկոպոսին՝ Բարձր Ազգապետութիւն, Արժանընտիր տէր, քահանային՝ Շնորհազարդ, Մաքրակրօն, բարձր աստիճանաւորներու՝ Բարձրապատիւ, Վսեմութիւն, պարզ աստիճանաւորներու՝ Ազնուապատիւ եւ այլն:

Բաւական տեղեկութիւններ տրուած են նամակներ եւ ծրարներ ուղարկելու, անոնց ծանրութեան համեմատ գինի եւ այլ մանրամասնութիւններու մասին: Ապա օրինակներ տրուած են, թէ ինչպէ՛ս կրնայ տղայ մը, աղջիկ մը, գործաւոր մը կամ զինուորական մը իր ծնողքին Կաղանդի առիթով

ՍՈՒՐԻՈՅ ԿՐԹՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ՀՐԱՊԱՐԱԿԵՑ ՄԻՋՆԱԿԱՐԳԻ 9-ՐԴ ԿԱՐԳԻ՝ ՊՐՈՎԷԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԲՆՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ԱՐԴԻՆԲՆԵՐԸ

Հինգշաբթի, 27 Յուլիս 2023-ին, Սուրիոյ Կրթութեան Նախարարութիւնը հրապարակեց 2022-2023 ուսումնական տարեշրջանի միջնակարգի աւարտական կարգի՝ պրովէի, պետական քննութիւններու արդիւնքները:

Նախարարութեան համաձայն, յաջողութեան տոկոսը 77, 11 առ հարիւր է: Պետական քննութիւն յանձնած է 310, 362 աշակերտ-աշակերտուհի, յաջողած է՝ 239, 315 աշակերտ-աշակերտուհի:

Բարձրագոյն նիշի արժանացած է 162 աշակերտ-աշակերտուհի:

Այս առիթով, ջերմապէս կը շնորհաւորենք յաջողութեան արժանացած մեր աշակերտ-աշակերտուհիները, յատկապէս գերազանց արդիւնք ապահովողները, որոնք պատուաբեր արդիւնքներով բոլորեցին ուսումնական այս տարեշրջանը՝ հպարտութիւն առթելով իրենց ծնողներուն, ուսուցիչներուն եւ վարժարաններուն:

Ստորեւ կը ներկայացնենք հալեպահայ միջնակարգ վարժարաններուն արդիւնքները:

ԱՅԳ. ԲԱՐԷՆ ԵՓՓԷ ՃԵՄԱՐԱՆ

Մասնակցողներու թիւ՝ 53
Ցաջողածներու թիւ՝ 53
Ցաջողութեան տոկոս՝ 100%

Սեւակ Թաթոյեան	2938
Թամար Իփիգենի	2928
Ալեքս Արամեան	2917
Արշի Տիւրքեան	2889
Սամուէլ Բեռնարեան	2881
Սելինա Երեցեան	2878
Բարտի Ժամկոչեան	2869
Դալար Իփիգենի	2867
Սերլի Մկրտիչեան	2861
Մեղրի Պերճիճեան	2859
Բարտի Գալայճեան	2856
Շանթ Պօղիկեան	2846
Տիգրան Բելաղայեան	2823
Անտիս Օրոլեան	2819
Արմէն Հատուտ	2811
Սթեֆանի Այնթապի	2801
Գեղանի Կելրեկեան	2750
Սերլի Շահինեան	2742
Յակոբ Զիրիքեան	2694
Գրիգոր Պատկեան (Թիւրքիկեան)	2648
Ազնիւ Պալապանեան	2632
Կարին Պերպերեան	2630
Սագո Լախոյեան	2606
Պետիկ Պետրոսեան	2605

Սերլի Սիմոնեան	2583
Մարիա Ներսեսեան	2567
Շանթ Արահամեան	2531
Երիստեան Իսահակեան	2492
Մարինա Բեշիշեան	2479
Մայք Զեմինեան	2478
Յակոբ Պետրոսեան	2452
Լորէն Յովհաննէսեան	2445
Նաթալի Սիմոնեան	2435
Սոնիա Նազարեան	2431
Գօգօ Միլասեան	2409
Գեղանի Անտիսեան	2361
Ժէնի Գալըպճեան	2344
Անի Բերլա Թերզեան	2257
Խաչիկ Շառոյեան	2252
Ազնիւ Պատուեան	2241
Սիրելի Զափարեան	2232
Բարտի (Տէլիքմէնճի) Արոյեան	2213
Երիստ Փոսթաճեան	2154
Վեհանոյշ Գաբրիւլեան	2035
Ովսաննա Գաբրիւլեան	2006
Անտի Սիմոնեան	1951
Յովսէփ Խայեթ	1918
Ժագ Պալըճեան	1794
Ծիլա Մարտիկեան	1774
Ռոզալին Արիկեան	1762
Չաւեն Պապիկ	1747
Յարութ Թանաշեան	1501
Գեղրգ Թանաշեան	1429

ԿՐԹԱՍԻՐԱՅ Ս. Զ. ԵՐԿՐՈՐԴԱԿԱՆ ՎԱՐՇԱՐԱՆ

Մասնակցողներու թիւ՝ 62
Ցաջողածներու թիւ՝ 60
Ցաջողութեան տոկոս՝ 96.7%

Բարտի Բինեան	3082
Ուրուտ Ուսմէլ	3055
Սանտի Տմեան	3045
Դիա Մարիա Բեշիշեան	3040
Փաթիլ Գասարեան	3038
Սոֆիա Հաննա	3034
Նելլի Գահուճեան	3030
Ժեսթիլիա Հալլաք	3027
Յովիկ Բերոբեան	2998
Սեսիլ Գազանճեան	2950
Գարլա Ալ-Մաթար	2940
Ճորճ Տէլլիտ Հասքուր	2938
Ժատ Կաուրօ	2930
Սկրտիչ Ղազարեան	2925
Մարիթա Սանօ	2911
Մարիթա Հասքուր	2902
Ապուտ Պաթիլա	2898
Ժագ Ասլան	2892
Երիստ Մուշի	2891
Էմիլիա Խուտարի	2867
Մանուէլ Պաթուք	2857
Երիսթա Սալլում	2848
Բերլա Զեմինեան	2842
Խաչիկ Աթաշեան	2839
Իվա Մշաթի	2837
Սարգիս Բէլլեճեան	2829
Փաուլա Աճճան	2820
Կարօ Արուշ (Պիսմէճեան)	2815

Լէյս Խուրի	2796
Միրիամ Ապետ	2790
Փաթիլիա Ազրաք	2781
Բինտա Հաննա Ալքս	2773
Զարիսա Զարթօ	2767
Աֆիֆ Նուէլ Սթանպուլի	2740
Մարինա Միլասեան	2738
Միխայէլ Տմիան	2719
Ժատ Ֆարիթ	2700
Մելանի Զապապէ	2699
Ապտ Ալ-Զարիմ Գարգուր	2678
Ֆիլիպ Վարդան	2670
Մարիթա Սուս	2596
Ռոպերթ Հայէք	2549
Նարեկ Աւագեան	2532
Ճորճ Ապտ Ալ-Նուր	2476
Իլիաս Լուլի	2467
Նատիա Սթեֆան	2381
Ժագ Ասմար	2375
Մաճո Զալաշ	2339
Մեղրի Սարաֆեան	2309
Մեղրիկ Նազարեան	2273
Գրիգոր Սերճեան	2225
Բերլա Ասատուրեան	2225
Իլիաս Էլիա	2123
Ժեսթիլա Էսպեր	2111
Աննա Ժան Աշտոնքեան	2086
Ժեսթիլա Չատիկեան	2008
Երիստ Նաճարեան	1999
Փիտ Սալիմ	1961
Ճորճ Վեգիլեան	1918
Ուստի Յիլալ	1684

ՀԱՅ ԱՒԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆ ԲԵԹԷԼ ԵՐԿՐՈՐԴԱԿԱՆ ՎԱՐՇԱՐԱՆ

Մասնակցողներու թիւ՝ 18
Ցաջողածներու թիւ՝ 18
Ցաջողութեան տոկոս՝ 100%

Ճուտ Թայի	3094
Անթուան Կարապետ	3090
Սարա Տիպ	3087
Ճէպի Բոճա Մախիսուլ	3065
Նայա Միխայիլ	3040
Էնճի Բոճա Մախիսուլ	3035
Իլիաս Ապուօ	3022

Չէյնա Ուրֆալի	2920
Չէյնա Ուրֆալի	2837
Ճորճիկ Սարեան	2815
Գարլու Տաիի	2812
Սարինա Ֆաթմեան	2795
Ալիսիա Սարեան	2775
Վանայ Բրոյեան	2775
Արգիլա Շեօմէլեան	2772
Մայք Արուշ	2754
Պերնատէթ Ակոբ	2519
Նանուր Արգարեան	2209

ԼՆԱՃԱՐԵԱՆ - Գ.ԿԻԼՊԷՆԿԵԱՆ ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՇԱՐԱՆ

Մասնակցողներու թիւ՝ 28
Ցաջողածներու թիւ՝ 28
Ցաջողութեան տոկոս՝ 100%

Շուշի Սարաֆեան	3063
Գօգօ Սարգիս	3054
Երիսթէլ Մախիլուֆ	2978
Դալար Եղեան	2973
Անժելինա Սեմերճեան	2969
Անիթա Ասլանեան	2966
Աննա Գոչեան	2889
Մարիա Իքնատոսեան	2810
Շողեր Կարապետեան	2804
Միրա Հաֆֆար	2803
Լիանա Արթինեան	2762
Իվանա Ճրի	2724

Յակոբ Իքնատոսեան	2654
Միհրան Միլասեան	2642
Ճորճ Այնթապի	2638
Սերոբ Ժան Տիպան	2630
Անտ Մարգարեան	2611
Բարբէլ Աւագեան	2569
Անթուան Ալֆլիֆի	2533
Լիլա Չանի Համասեան	2504
Յարութ Իսկէնեան	2458
Լիլա Բեօսէեան	2339
Ռիթա Մատարօլլի	2205
Մեղրի Մաթոսեան	2177
Լեւոն Ֆերմանեան	2159
Կղմէզ Թաթեան	2094
Երիստիկա Տաղլեան	2054
Միլիկ Կարապետեան	1679

ԿԻԼԿԵԱՆ ՃԵՄԱՐԱՆ

Մասնակցողներու թիւ՝ 10
Ցաջողածներու թիւ՝ 10
Ցաջողութեան տոկոս՝ 100%

Ճոյ Չատիկեան	2965
Հաննա Օհան	2918
Ֆատի Խուրի	2818

Նուշիկ Պերճեան	2718
Աննա Մարիա Նազարեան	2714
Յակոբ Խոշաֆեան	2580
Հաննա Գարգուր	2316
Ֆիլիպ Լապպատ	2216
Ճորճ Աֆթիլ	2039
Լիլիթ Եօրտէքեան	1899

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Հայ Աւետարանական համայնքապատկան նախակրթական եւ երկրորդական վարժարանները 2023-2024 ուսումնական տարեշրջանին համար կարիքը ունին.

- Երկու եւ աւելի տարիներու վարչական հմտութիւն ունեցող տնօրէնի եւ տեսուչի,
- Հմուտ եւ համալսարանական վկայագիր ունեցող ուսուցիչներու,
- Տնտես հայրիկի եւ մայրիկի:

Փափաքողները կրնան դիմել Կրթական Խորհուրդի գործադարութեան գրասենեակ:

ԱՂԱԲՆԻՆԵՐԸ ՄԵԶՄԷ ԱԲԵԼԻ ՕԳՏՈՒԵՑՄՆ ԳԱՄԻՇԼԻԻ ԱՅՍ ԵԿԵՂԵՑԻԷՆ

Լեւոն Վրդ. Եղիայեան

Երբ որոշեցի երկու խօսք գրել Գամիշլիի նորակառոյց եկեղեցւոյ շինութեան աշխատանքներու քաջալերանքին համար, դժուարութեամբ եւ ցաւի սիրտ արձանագրեցի հետեւեալ վերնագիրը. «Աղանիները մեզ մէ անելի օգտուեցան այս եկեղեցիէն»:

Այո՛, ճիշդ է, որ Աստուածաշունչին մէջ գրուած է. «Նայեցէ՛ք երկնքի թռչուններուն. չեն մտածեր թէ ինչ պիտի ուտեն կամ ինչ պիտի հագուին» (Մտ 6:26) նախադասութիւնը: Տիրոջ անունը օրհնեալ ըլլայ միշտ, որովհետեւ իրաւացի է, այսպէս է: Սակայն կը կարողանաք նաեւ. «Երակի եկեղեցի շինողներուն» (Ժամագիրք, Հանգստեան Ժամագրութիւն):

Գամիշլիի մէջ հինէն ի վեր երազ եղած է եկեղեցի կառուցելը: Այս մէկը կը տեսնենք արիւններուն մէջ, երբ 20 Յունիս 1954-ին Տաճատ Հայր Սուրբը այս մասին նամակ կ'ուղարկէ Չարեհ Եպս. Փայասլեանին: 27 Մարտ 1959-ին Առաջնորդական Փոխանորդը նոյնպէս եկեղեցաշինութեան համար կը գրէ երջանկալի շատակ Չարեհ Ա. Կաթողիկոսին: 2007-ին երազը իրականութիւն կը դառնայ եւ ՆՍՕՏՏ Արամ Ա. Կաթողիկոսի ձեռամբ հիմնաքարը կը դրուի նոր եկեղեցւոյ: Դժբախտաբար տարիներ ետք եկեղեցին տակաւին անգործածելի է հաւատացեալներուն կողմէ, սակայն աղանիները մեզմէ անելի կ'օգտագործեն զայն:

Այսօր կը մտածեի եւ կ'ըսեի. ինչ լաւ կ'ընեն աղանիները:

Կիսակառոյց եկեղեցին մերկ է ձմրան եղանակին եւ աղանիները շուրջը կը հաւաքուին ոչ թէ ապաստան գտնելու համար, այլ զայն ծածկելու համար խիստ հովիւն եւ պաղ օղէն, ինչպէս մայր մը պիտի պաշտպաներ իր զաւակը:

Ամրան եղանակին անապատական տօթին աղանիները եկեղեցւոյ շուրջ կը հաւաքուին ոչ թէ շուք տալու համար, այլ՝ կիսակառոյց եկեղեցին կիզիչ արեւէն ծածկելու եւ իրենց շունչով գովացնելու համար անոր պատերը, ինչպէս բոլորս ալ տաք օդին գովացուցիչ վայրեր կը փնտռենք:

Երբ աշխատանքը կը փչէ եւ տերեւաթափը կը սկսի, աղանիները դարձեալ կու գան, կը կանգնին նորակառոյց եկեղեցւոյ գմբեթին վրայ, որպէսզի անոր լերկութիւնը չտեսնուի:

Գարնան՝ երբ ամենուրեք գոյնզգոյն ծաղիկներ կը ծլին եւ բոլորս կը գամայիլիք ու փառք կու տանք Աստուծոյ հրաշագործութեան, աղանիները դարձեալ իրենց գործին գլուխն անցած՝ կու գան լեցնելու եկեղեցւոյ պատերը եւ իրենց գեղեցիկ փետուրներով գարդարելու շէնքը, որպէսզի երբ օտարները անցնին՝ նայելով կիսակառոյց տաճարին՝ մերկ չտեսնեն զայն: Սիրելիներ,

Եկեք շինենք մեր եկեղեցին, գարդարենք մեր եկեղեցին, այլ խօսքով ՇԻՆԵՆՔ ԱՏՏՈՒԵՑՄՆ ՏՈՒՆԸ: Ո՛չ միայն աղանիները թող օգտուին, այլեւ՝ հաւատացեալ ժողովուրդը թող մտնէ այդ աղօթատունը եւ լսէ Աստուծոյ կենդանարար ու սփոփիչ խօսքը, կենդանիօրէն հաղորդակցի իր արարիչին ու փրկիչին հետ եւ լեցուի Տիրոջ բարիքներով ու օրհնութիւններով:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՁ...

Սկիզբ՝ էջ 3

եան կը սպասեն Հայաստանէն ուղարկուած բեռնատարները՝ մարդասիրական օգնութեամբ: Ատրպէյճան, սակայն, կ'արգիլէ բեռնատարներուն մուտքը Արցախ՝ յայտարարելով, որ Հայաստան սադրանք կ'իրականացնէ:

Ինչպէս վայրեն կը յայտնէ «Արմենփրես»-ի թղթակիցը, դիւանագիտական ներկայացուցիչներուն կ'ուղեկցի Հայաստանի արտաքին գործոց նախարարի տեղակալ Վահան Կոստանեան:

Ներկայացուցիչները շրջած են այնտեղ ու ծանօթացած տիրող իրավիճակին:

Դիւանագետներուն իրավիճակին մասին ընդհանուր տեղեկութիւններ փոխանցած է Սիւնիքի մարզպետ Ռոպերթ Ղուկասեանը:

«Արմենփրես»-ի փոխանցումով՝ դիւանագիտական պատուիրակութեան կազմին հետ Կոռնիձոր այցելած են հետեւեալ երկիրներու եւ միջազգային կազմակերպութիւններու՝ Հայաստանի մէջ հաւատարմագրուած ներկայացուցիչներուն անդամները.

- Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներ
  - Պելամուս
  - Պուկարիա
  - Սպանիա
  - Իտալիա
  - Իրան
  - Իրաք
  - Լեհաստան

Լիթվիա
Հնդկաստան
Մեծն Բրիտանիոյ եւ Հիւսիսային Իռլանտայի Միացեալ Թագաւորութիւն

Չուիցերիա
Ռումանիա
Ռուսիոյ Դաշնութիւն
Սերպիա
Ուքրանիա
Ֆրանսա
Կարմիր Խաչի Միջազգային Կոմիտէ (ԿԽԿԿ)
Միացեալ Ազգերու Կազմակերպութիւն (ՄԱԿ)

Ատրպէյճան անցեալ տարուան Դեկտեմբերէն շրջափակած է Արցախը Հայաստանի հետ կապող միակ ճանապարհը՝ Լաչինի միջանցքը: Սկզբնական շրջանին միջանցքը արգելափակած էին այսպէս կոչուած «քնապահպաններ»՝ քնապահպանական կեղծ հիմնաւորումներով եւ պահանջներով, իսկ միջանցքի երթուղին փոխելէն ետք, Ատրպէյճան ապօրինի անցակէտ տեղադրեց միջանցքին վրայ՝ ազատ տեղաշարժի խոչընդոտներ յարուցելով: Սկզբնական շրջանին միջանցքով որոշակի տեղաշարժ, այնուամենայնիւ կար, Ռուսիոյ խաղաղապահ զօրակազմի միջնորդութեամբ սահմանափակ քանակով մարդասիրական բեռ կը մտնէր Արցախ, նաեւ Կարմիր Խաչի Միջազգային Կոմիտէի միջոցով բուժման կարիք ունեցող անձինք կը տեղափոխուէին Հայաստան եւ հակառակ ուղղութեամբ: 15 Յունիսէն սկսեալ Ատրպէյճան ամբողջութեամբ արգելափակած է Լաչինի միջանցքը: Արդէն 40 օր է՝ մէկ քիլոկրամ սնունդ չէ մտած Արցախ:

ՄԻԶԱՉՊԱՅԻՆ ԿԱՐՄԻՐ...

Սկիզբ՝ էջ 3

զային Կարմիր Խաչի Կազմակերպութեան ներկայացուցիչը վերադարձած է «անցակէտ», իսկ Վազիֆ Խաչատրեանը տարուած է անյայտ ուղղութեամբ: Ըստ վկայութեան, ատրպէյճանցիները Միջազգային Կարմիր Խաչի Կոմիտէի ներկայացուցիչին հրելով դուրս հանած են ինքնաշարժէն:

Ստեփանեան յայտնած է, որ ՄԿԽԿ-ն կը կրէ Բերձորի միջանցքով հիւանդներու անվտանգ տեղափոխման պատասխանատուութիւնը, եւ կառոյցէն պահանջած է «իրաւական գնահատական տալ ատրպէյճանական այս յանցագործութեան, ձեռնարկել ԿԽԿԿ-ի լիազօրութենէն բխող բոլոր գործողութիւնները՝ Վազիֆ Խաչատրեանը Արցախ վերադարձնելու համար»:

68-ամեայ տղամարդու առեւանգման մասին ահազանգեցին Արցախի պետական նախարարն ու Մարդու իրաւունքներու պաշտպանը: Այդ յայտարարութիւններէն ժամեր ետք Պաքուն հաղորդեց, որ ատրպէյճանցի իրաւապահները ձերբակալած են Պաքու տեղափոխած են Հայաստան բուժման համար գացող տղամարդը: Ատրպէյճանի ընդհանուր դատախազութիւնը յայտարարած է, որ «անոր

մեղադրանք առաջադրուած է» 2013-ին, զայն կալանաւորելու որոշումը տրուած է, իսկ նոյն թուականին «միջազգային հետախուզում յայտարարուած է»:

Հայաստանի մարդու իրաւունքներու պաշտպան Անահիտ Մանասեան յայտարարած է, թէ Վազիֆ Խաչատրեանի նկատմամբ միջազգային հետախուզում գոյութիւն չունի: Ըստ անոր, քաղաքացիի իրաւունքներուն ոչ իրաւաչափ միջամտութիւնը տեղի կ'ունենայ միջազգային-իրաւական երաշխիքներու եւ չափանիշներու խախտումով:

Միջազգային իրաւական հարցերով Հայաստանի Հանրապետութեան ներկայացուցիչ Եղիշէ Կիրակոսեան կը յայտնէ, որ Խաչատրեանի իրաւունքներու պաշտպանութեան վերաբերեալ դիմում ներկայացուած է Մարդու իրաւունքներու եւրոպական դատարան:

Ատրպէյճանի Արտաքին Գործոց Նախարարութիւնը յայտարարեց, թէ հայկական կողմի «պնդումները անհիմն են», եւ Հայաստանը մեղադրեց «շահագործումներ» կատարելու յանցանքով:

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ...

Սկիզբ՝ էջ 5

Ներ կ'արձանագրէ, ԳԻՂԸ նահանջի մէջ է...: Տագնապին մասին յարատեւօրէն ահազանգեր կը հընչեցուին մասնագետներու կողմէ, իսկ Ուքրանիոյ պատերազմին մէկ մասնակի պտուղը՝ օտարներու Հայաստան ներխուժումին դրական մակերեսը սկսած է ճաքեր ի յայտ բերել:

Իշխանաւորներուն դաւանած բարեւաւումը, ըստ փաստացի տուեալներու (բազում վկայութիւններ կան մասնագետներու կողմէ) իրողապէս դարձած է մենաշնորհը որոշ խաւի մը, որուն մաս կը կազմեն իշխանութեան վրայ եղողները՝ «ուսապարկեր»-ն ու զանոնք կրողը, զանոնք «կուլ ուտեան» օլիկարխները (Նորացուած հիներէն շատեր): Արտադրողականութիւնը դարձած է կաղիկ, նմանապէս՝ հանքագործութեան մարզը, մինչեւ իսկ նոր ձեռնարկներ դարձած են թշնամիին սադրանքներուն խաղալիքը (Երասխի մէջ մետաղաշինութեան գործարանի մը կառուցումը խափանելու, Սոթքը անդամաւորուծելու եւ այլ փորձեր...): Առեւտուրի մարզը կը կաղայ երկու ոտքով (լաւ որ չորքոտակի չէ): Հետեւաբար, կը սպասուի, որ իսկական տնտեսագետներ, ելեւ-մտագետներ, երկրագործութեան այս կամ այն կալուածի մասնագետներ գործի բերուին. ինչո՞ւ չէ, վերաքաղ-ներ ընել խորհրդային եւ յաջորդ տարիներու դրական փորձառութիւններէն:

Կասկածէ վեր է, որ տնտեսութիւնը երկրի մը ողնասիւնին կարելու օղակներուն շարքին է. եւ ընկերային տագնապներուն դարմանումը ուղղակի կախում ունի տնտեսութեան վերականգնումէն: Մանրամասնութիւններուն կ'անդրադառնանք յաջորդի:

(Դ. Շար. 2 եւ վերջ)

ԻՆՉ ԿՆՍԵՆ ԱՍՏՂԵՐԸ

ԽՈՅ

Ձեր ընկերային յարաբերությունները այս շաբաթ բարելաւուելու առիթ ունին: Խելամիտ ու ճկուն եղէք:

ՑՈՒԼ

Նոր աշխատանքային ծրագրի մը համաձայնութիւն պիտի տաք: Ձեր տնտեսական վիճակը պիտի բարելաւուի այս շաբաթ:

ԵՐԿՈՒՐԵԱԿ

Միութենական ձեր կեանքին մէջ աչքի պիտի գարնէք ձեր համբերատար աշխատանքով, նոր մտայնացումներով եւ շրջապատին հանդէպ ծայր աստիճան յարգալից վերաբերմունքով:

ԽԵՅՁԵՏԻՆ

Մի՛ քննադատէք այլոց աշխատանքը, առանց անոնց դրական կողմերն ալ ցոյց տալու: Քննադատութիւնը կառուցողական նպատակ պէտք է հետապնդէ:

ԱՌԻՇ

Նախատեսելի է որ այս շաբաթ ըմբոստանաք ձեզի առնչուող կարգ մը որոշումներու դէմ՝ զանոնք անարդար համարելով: Արդարութեան հետամուտ եղէք, մի՛ կաշկանդուիք նեղ հաշիւներով:

ԿՈՅՍ

Յուսալի եւ արդիւնաւետ շաբաթ մը ձեզի կը սպասէ: Գործի եւ ընկերային կեանքի մէջ յառաջդիմութիւն պիտի արձանագրէք:

ԿԵՒՈՋ

Ձեր առողջութեան հոգ տարէք: Ծանրաբեռնուածութիւնը ծայրայեղութեան մի՛ հասցընէք՝ ձեր առողջութեան հաշուոյն: Փորձեցէք շաբաթը ապրիլ խաղաղ եւ հանդարտ:

ԿԱՐԻՃ

Մարդոց բամբասանքը կը խռովէ ձեր հոգին: Համոզուած եղէ՛ք, որ բամբասանքով կը զբաղին միայն ձախող ու անգործունէայ մարդիկ: Ձեր յաջող ընթացքը շարունակեցէ՛ք, ականջ մի՛ տաք «ըսի-ըսաւ»-ներու:

ԱՂԵՆԱՌՐ

Ձեր ներքին ձայնին ականջ տուէ՛ք, ի գուր չեն վեցերորդ զգայարանքի կարեւորութեան մասին հաստատումները: Ձեր գործերն ու ընթացքը բարիին համար պիտի ըլլան եւ բարիով պիտի պսակուին:

ԱՅՏԵՂՁԻՐ

Միայն կեանքի մէջ դրական զարգացումներ պիտի արձանագրուին, հին սեր մը պիտի վերակենդանանայ կամ երկարատեւ տեղաբնակի մէջ եղող յարաբերութիւն մը պիտի աշխուժանայ ու թարմութիւն ապրի:

ՋՐՅՈՍ

Բաւական երկարատեւ նպատակի մը իրագործման համար ճիգ ի գործ կը դնէիք՝ կարծելով, թէ ձեր ծրագիրը իր լրումին պիտի չհասնի առանց ուրիշի մը օգնութեան: Այս շաբաթ ինքնուրոյն պիտի իրագործէք զայն:

ՁՈՒԿ

Ձեր զգացումները պատահական մարդոց մի՛ արտայայտէք: Մարդիկ կրնան չարաշահել ձեր բարի կամեցողութիւնը: Խոհեմութեամբ վարուեցէ՛ք ու լուռ մնալ սորվեցէ՛ք լարուած վիճակներու մէջ:

ԳԵՂԱԳԻՏԱԿԱՆ

ՄԱՉԵՐՈՒ ԽՆՁԱՔ

Յաճախ մեզ կը յուշեն, որ մազերը բնական ձեւով չորցնելը, առանց էլեկտրական վարսա-յարդարիչի, աւելի առողջապահական է, որպէսզի մազերը չվնասուին կամ չգունաթափին էլեկտրական գործիքներու ազդեցութեան հետեւանքով: Մասնագետներու կարծիքով, սակայն, այս տեղեկութիւնը հարիւր առ հարիւր իրականութեան չի համապատասխաներ: Մասնագետներ կը պարզեն, որ մազերը բնականօրէն չորցնելը եւս կրնայ վնաս պատճառել, եթէ սխալներ թոյլ տանք:

Օրինակ. եթէ կը մտածէք որ երեկոյեան մազերը լուալն ու թողուլը որ մինչեւ առաւօտ չորանա՝ բնական ու առողջապահական միջոց է, չարաչար կը սխալիք: Ցաւօք, մազերը երկարատեւ թաց պահելը կամ խոնաւ մազերու վրայ քնանալը կրնայ յառաջացնել «հիգրոլ յոգնածութիւն» կոչուած ախտը, որ պատճառ կը դառնայ մազերու տկարացման եւ մակերեսը կը դարձնէ չոր ու կտրտուելու ընդունակ:

Մասնագետներու համաձայն, եթէ բնական միջոցներով պիտի չորցնէք ձեր մազերը, նախ աշխուժօրէն թօթուեցէ՛ք զանոնք՝ վեր-վար շարժելով, որպէսզի շուրջ դուրս գայ ձեր մազերէն: Ապա օգտագործեցէ՛ք փափուկ, բամբակեայ անձեռոցներ, որովհետեւ կարծր անձեռոցներն ալ կրնան վնաս հասցնել մազերուն: Չորցուցէ՛ք զանոնք մեղմօրէն շփելով մինչեւ որ վերջնականապէս ցամքին, ետքը արեւուն տակ պահեցէ՛ք զանոնք քանի մը վայրկեան:

Աւելի կարեւոր է, սակայն, մազերու փափկացման ու սնուցման յատուկ շիջուկներու կամ սնուցանող իւղերու օգտագործումը: Նման իւղեր կրնաք ապահովել գեղագիտական արտադրութիւններ վաճառող կեդրոններէ: Հարկ է լոգանքի ընթացքին, շամբույի օգտագործումէն վերջ, յատուկ իւղով կամ շիջուկով ծեփել մազերը եւ թողուլ այդ վիճակին մէջ շուրջ 5 վայրկեան, ապա լուալ գաղջ շորով, որպէսզի իւղին պարունակած բոլոր կենսասինթէթերը տարածուին ու հասնին ձեր մաշկին ու մազերու արմատներուն:

Այնուհետեւ եթէ պիտի օգտագործէք էլեկտրական վարսալարդարիչը, պահեցէ՛ք զայն ցած ջերմութեան վրայ, այնքան ատեն որ ձեր մազերը թաց են եւ զգուշութեամբ, աստիճանաբար բարձրացուցէ՛ք ջերմաստիճանը, մինչեւ որ մազերը վերջնականապէս չորանան: Մասնագետներու համաձայն, ձեր մազերը առողջ պահելու համար երկարատեւ թաց մի՛ պահէք զանոնք, այլ կարելի եղածին չափ արագ չորցուցէ՛ք, քանի որ մազերը չոր վիճակի մէջ աւելի զօրաւոր ու դիմացկուն կ'ըլլան:

6 ԱՐԴԻՒՆԱԼԵՏ ԽՈՐՀՈՒՐԴ՝ ԱՄԱՌՆԱՅԻՆ ԴԻՄԱՅԱՐԴԱՐՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Անկասկած ամրան տաքն ու խոնաւութիւնը յաճախ կը խանգարեն ձեր դիմալարդարումը: Մաշկը կը քրտնի ու պատճառ կը դառնայ, որ օգտագործուած ներկերը հոսին ու տգեղ տեսք տան ձեր դէմքին:

Ամրան ամբողջ օրուան ընթացքին ձեր դիմալարդարումը թարմ պահելու համար կը ներկայացնենք հետեւեալ առաջարկները:

- 1- Օգտագործեցէ՛ք մաշկը խոնաւ պահող քսուկներ (primer):
- 2- Հիմնական քսուկները դնելէ ետք անպայման օգտագործեցէ՛ք «փաուտըր»-ը՝ փոշին, որպէսզի ձեր մորթը չքրտնի եւ քսուկները լաւ կպչին մաշկին: Ձեր պայուսակին մէջ պահեցէ՛ք զայն, որպէսզի յաճախ դէմքի ամենէն շատ քրտնող բաժինները «փաուտըր»-ով ցամքեցնէք:
- 3- Ընտրեցէ՛ք թեթեւ թանձրութեամբ եւ փայլք չունեցող հիմնական քսուկներ, որպէսզի ձեր դէմքը արեւուն տակ փայլելով քրտնած ըլլալու երեւոյթ չստանայ:
- 4- Օգտագործեցէ՛ք թարթիչներու անջրանցիկ ներկի տեսակներ (մաքքարա):
- 5- Օգտագործեցէ՛ք բաց գոյնով շրթնաներկեր:
- 6- Այտերուն գոյն հաղորդեցէ՛ք փոշի կամ քրեմային ներկերով: Նախընտրելի է ձեր շրթնաներկին կամ անոր գոյնին նմանող քրեմային ներկով ներկել դէմքին ցցուն բաժինները եւ ներկը տարածել դէմքի երկու կողմերու ոսկորներուն վրայ, ապա աւելցնել փոշի, աւելի բաց գոյնով ներկը՝ այտերուն յաւելեալ գեղեցկութիւն ու թարմութիւն հաղորդելու համար:

ՀԱՄԱ-ՀՄԸՄ-ԱԿԱՆ 12-ՐԳ ԲԱՆԱԿՈՒՄԸ ԱՄԵՐՏԵՑԱԲ ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ «ԽՐՈՒՏ, ԽԻԶԱՆ ԵՒ ՄԻՇՏ ՊԱՏՐԱՍ» ԿԱՄԱԴՈՐ ԲԱՆԱԿԸ ՄՆԱԿՈՒ ՅԱՆՁՆԱՌՈՒԹԵԱՄԲ

Ինը օրուան սկաուտական յայտագիրները, մրցանքները, մշակութային ճոխ ամօրեային եւ բանակավայրէն դուրս կատարուած այցելութիւններէն ետք, Շաբաթ, 29 Յուլիսի երեկոյեան ժամը 6-ին, Բիւրականի «Գառնիկ Մկրտիչեան» բանակավայրին մէջ իր աշխատանքները աւարտեց համա-ՅՄԸՄ-ական 12-րդ բանակումը, յիշատակելի նոր էջ մը աւելցնելով 105-ամեայ ՅՄԸՄ-ի արդի պատմութեան մէջ:

Համա-ՅՄԸՄ-ական 12-րդ բանակումին փակման հանդիսաւոր արարողութիւնը կատարուեցաւ ներկայութեամբ ՅՄԸՄ-ի Կեդրոնական Վարչութեան ատենապետ եղբ. Վաչէ Նաճարեանի, Կեդրոնական Վարչութեան անդամ եղբայրներ Վիգէն Աւագեանի, Օշին Փիրումեանի, Դաւիթ Յակոբեանի, Արմանտ Բիլիճեանի, Ֆետի Խաժակ Գագանճեանի եւ քոյր Թալին Օրտողեանի:

Իրենց ներկայութեամբ համա-ՅՄԸՄ-ական բանակումի փակման արարողութիւնը պատուեցին ՅՅԳ Բիւրոյի անդամ Կիրո Մանուէլեան, Համագայիկի Կեդրոնական Վարչութեան անդամ Տիգրան Պապիկեան, Իրանի Հայ Մշակութային «Արարատ» Կազմակերպութեան ատենապետ Սոֆի Ջաղարբեկեան, ՅՄԸՄ-ի Հայաստանի Շրջանային Վարչութեան ատենապետ Մարո Զէ-շիշեան, ՅՄԸՄ-ի Կեդրոնական Վարչութեան նախկին անդամ եղբայրներ Բագրատ Եսայեան եւ Իշխան Եղիայեան, ՅՄԸՄ-ի Կեդրոնական Վարչութեան նախկին ատենապետ Գառնիկ Մկրտիչեանի ընտանեկան պարագաներ, ազգային բարերար Գաբրիէլ Չեմպերճեան, ՅՄԸՄ-ի բարեկամներ եւ արտասահմանէն ժամանած մեծաթիւ ծնողներ:

Փակման արարողութիւնը ընթացք առաւ Հայաստանի եւ Արցախի քայլերդներուն կատարողութեամբ եւ բանակումի հերթապահ Արամ Գայսերեանի ողջոյնի կարճ խօսքով:

Փակման արարողութեան առաջին խօսքը արտասանեց ընդհանուր խմբապետ Պօղոս Մահալուպեան: Ան արժեւորումը կատարեց բանակումին ինսորեայ աշխատանքներուն եւ նշեց, որ այսուհետեւ բանակումին մասնակիցները կը պարտաւորուին իրենց յիշատակները եւ ՅՄԸՄ-ի վեհ նպատակը տարածել իրենց շրջաններուն մէջ:

Իր խօսքը բանակող սկաուտներուն ուղղելով, Պօղոս Մահալուպեան

Շար.՝ էջ 6

ԽԱԶԲԱՌ (ՄԽ 449)

Պատրաստեց՝ Մարինա Զիւլբօջեան-Պօղիկեան

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1									■			
2			■			■						
3		■			■						■	
4					■			■				
5					■						■	
6												
7								■				
8			■		■							
9												
10		■			■						■	
11	■		■		■			■				
12										■		

Հորիզոնական

- Յարաբերական տեսութեան հեղինակ գերմանացի գիտնականին մականունը: Մշուշ:
- Հակառակ՝ առարկայ: Հակառակ՝ երկբարբառ: Ձայնաւոր տառեր: Արական անուն:
- 9400: Անորոշ, անլոյծ:
- Հայ գուսան: Հակառակ՝ առաջին կինը:
- Հակառակ՝ անձնական դերանուն: Ժողով:
- Սարսափ: Բաւ:
- Ընդունարան: Իրերայաջորդ տառեր:
- Հակառակ՝ տարածքի միաւոր: Ոչխարները հաւաքելու տեղ:
- Պատրաստ: Յարաբերական դերանուն: Հակառակ՝ տարածքի միաւոր:
- Բայական լծորդութիւն: Նոր:
- Յոգնակերտ մասնիկ: Իգական օտար անուն:
- Ժողովրդային ասացուածքը կ'ըսէ. «Ընկերոջ հինը լաւ է, ... նորը»: Աղբիւր:

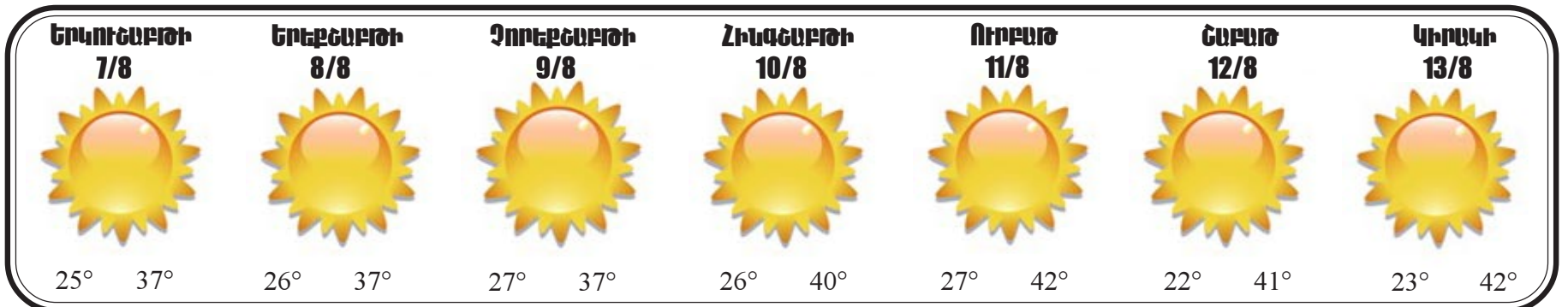
Ուղղահայեաց

- Եպիսկոպոսներու պատարագի շքեղ հանդերձանքին մաս կազմող կապ կամ գարդ:
- Տառի մը անունը: Հակառակ՝ տառի մը անունը: Լեզուով մը՝ այր:
- Չափ: Երիվար:
- Կայծակնահարել:
- Կռնակի ոսկոր:
- Ահաւապիկ: Անձնական դերանուն:
- Ամէն բանի գէշ կողմը տեսնող: Դաշտ:
- Հակառակ՝ գոյութիւն ունին: Յոգնակերտ մասնիկ: Որովայն:
- Հակառակ՝ երկբարբառ: Առաջուրնէ:
- Նախանձ: Բայական լծորդութիւն:
- Եական բայ: Շարունակ: Ձայնանիշ:
- «Ի՞նչ է ազգութիւնը» գիրքին հեղինակը:

ԽԱԶԲԱՌ (ՄԽ 448)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	ա	կ	■	ճ	ա	կ	ա	տ		հ	ա	կ
2	բ	ա	ի	■	ա	դ					կ	ի
3	ա	տ		բ	■	կ	■	■	■	ն		ն
4	հ	ա	ն	ա	պ	ա	զ	ն	բ	դ		
5	է	կ	ա	մ	■	■	■	■	ա	վ	ա	
6	տ	է	■	ա	■	■	■	■	կ	ն	ա	ն
7		բ	■	հ		■	■	■	■	ա	յ	ն
8	ա	զ	■	ա	բ	■	■	■	■	ա		■
9	հ	ա	յ	է	բ	զ	■	■	■	թ	ի	■
10	է	կ	■	■	■	■	■	■	■	ա	■	դ
11	ա	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
12	կ	ա	բ	ա	պ	է	տ		■	հ	է	բ

ԼՈՒԾՈՒՄ

«ՉՅԴ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵՒ ԴԱՆՆԱԿՅԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸ ԱՅՍՕՐ» ԽՈՐԱԳԻՐՈՎ ԵՆՕՐԵԱՅ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՎԻ ՄԵԿՆԱՐԿ

Կազմակերպութեամբ ՉՅԴ ԼԵՄ-ի Կեդրոնական Վարչութեան, ԼԵՄ-ի հիմնադրութեան յիսնամեակին առիթով 27-29 Յուլիսին տեղի ունեցաւ «ՉՅԴ Երիտասարդական միութիւնները եւ դաշնակցական գործը այսօր» խորագիրով եռօրեայ խորհրդաժողով, որուն իրենց մասնակցութիւնը բերին Բիւրոյի Երիտասարդական գրասենեակը եւ ներկայացուցիչներ ՉՅԴ Երիտասարդական եւ ուսանողական միութիւններէն՝ Արցախի Երիտասարդական (ԱԵՄ) (առցանց), Հայաստանի Երի-

տասարդական (ՅԵՄ), Նիկոլ Աղբալեան ուսանողական (ՆԱՈՍ), Սուրիոյ Երիտասարդական (ՍԵՄ), Զրիտափոյ ուսանողական (ԶՈՍ), Ֆրանսայի Երիտասարդական «Նոր Սերունդ», Արեւմտեան Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու Երիտասարդական (Արեւմտեան ՅԵԴ), Արեւելեան Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու Երիտասարդական (Արեւելեան ՅԵԴ), Զանապաղի Երիտասարդական (ԶԵՄ), իսկ Լիբանանէն՝ Չաւարեան ուսանողական (ՉՈՍ) եւ Լիբանանի Երիտասարդական (ԼԵՄ) միութիւններէն:

տասարդական (ՅԵՄ), Նիկոլ Աղբալեան ուսանողական (ՆԱՈՍ), Սուրիոյ Երիտասարդական (ՍԵՄ), Զրիտափոյ ուսանողական (ԶՈՍ), Ֆրանսայի Երիտասարդական «Նոր Սերունդ», Արեւմտեան Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու Երիտասարդական (Արեւմտեան ՅԵԴ), Արեւելեան Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու Երիտասարդական (Արեւելեան ՅԵԴ), Զանապաղի Երիտասարդական (ԶԵՄ), իսկ Լիբանանէն՝ Չաւարեան ուսանողական (ՉՈՍ) եւ Լիբանանի Երիտասարդական (ԼԵՄ) միութիւններէն:

Յ. Տեր Գեորգեան այս նպատակներու իրագործման համար նշեց 4 նախապայմաններ, որոնց մասին Երիտասարդութիւնը պետք է տեղեակ ըլլայ եւ անոնցմով առաջնորդուի: Առաջինը հաւատքն է, որ տակաւին ամէն բան վերջացած չէ եւ կարելի է ելքեր գտնել, Նոր յաղթանակներ արձանագրել, երկրորդ՝ քաջութիւնը, որ կարեւոր է մերժելու պարտադրուածը եւ Նոր քայլերու նախաձեռնելու, երրորդ՝ զոհողութեան գիտակցութիւնը, որ կ'ենթադրէ ամէն ինչ զոհելու պատրաստ ըլլալ՝ գերագոյն նպատակներու ի խնդիր, իսկ չորրորդ՝ գործը:

Ապա, Երիտասարդներուն իր պատգամը ուղղեց Արամ Ա. Վեհափառ հայրապետը: Վեհափառ հայրապետը անգամ մը եւս շեշտեց Երիտասարդութեան դերն ու տեղը հայ կեանքին մէջ եւ վերահաստատեց՝ ըսելով, որ երեք սերունդի պատկանողները Երիտասարդութեան մասին պետք չէ խօսին, այլ Երիտասարդութեան հետ պետք է խօսին, որովհետեւ մարդկային մեր կեանքը հիմնուած է փոխյարաբերութեան ու երկխօսութեան վրայ. ուստի, պետք է Երիտասարդներուն մասին խօսելու մենախօսութենէն դուրս գալ եւ ստեղծել անոնց հետ խօսելու երկխօսութեան մթնոլորտը:

Ապա, վեհափառ հայրապետը համապարփակ կերպով անդրադարձաւ Հայ Դատին, պահանջատիրական պայքարին եւ հայապահպանման, ներկայ աշխարհի արհեստագիտացած եւ յարափոփոխ ու մշտափոփոխ պայմաններու լոյսին տակ: Ան ըսաւ, որ մեր ազգի պահանջատիրական պայքարի երթը պետք է վերատեսութեան են-

«Յիսնամեայ պողպատեայ կամքով» խորագիրը կրող խորհրդաժողովին նպատակն էր ՉՅԴ Երիտասարդութեան հզօրացումը եւ յառաջիկայ տարիներու գործունեութեան առաջադրանքներուն ճշդումը:

Խորհրդաժողովին մեկնարկը 27 Յուլիսի առաւօտեան տրուեցաւ Պիքֆայայի Սուրբ Աստուածածին վանքէն՝ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Արամ Ա. կաթողիկոսին օրհնութեամբ:

ՉՅԴ ԼԵՄ-ի Կեդրոնական Վարչութեան խօսքը արտասանեց Լիլիթ Նահապետեան, որ անդրադարձաւ ԼԵՄ-ի հիմնադրութեան, անոր առաջնութեան եւ անցած ուղիին՝ շեշտելով, որ իր հիմնադրութեան առաջին օրէն միութեան տարած աշխատանքները մաս կը կազմեն Հայ Դատի գործունեութեան, ենթաբաժանումներն են Հայ Դատի հետապնդման գործին:

Անկէ ետք խօսք առաւ ՉՅԴ Բիւրոյի անդամ Յովսէփ Տեր Գեորգեան, որ դիտել տուաւ, թէ հայութիւնը այսօր կ'ապրի օրհասական

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆԻ ՉՄԻՇՆԻԻ «Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ» ՄԱՍՆԱՃԻԻԴ ԱՄԱՌՆԱՅԻՆ ԱՐՈՒԵՍԻ ԳՊՐՈՅ

Հովանաւորութեամբ Բերիոյ Հայոց Թեմի Ճեզիրէի Առաջնորդական Փոխանորդ Յոգձ. Տ. Լեւոն Վարդապետ Եղիայեանի, կազմակերպութեամբ Համազգայինի «Ա. Ահարոնեան» Մասնաճիւղի վարչութեան 12 եւ 13 Յուլիսին տեղի ունեցաւ ամառնային արուեստի դպրոցը Համազգայինի հիմնադրութեան 95-րդ ամեակի աշխատանքներու շրջագիծէն ներս:

Վարչութիւնը լուրջ եւ բծախնդիր աշխատանք տարաւ, նպատակ ունենալով Նոր սերունդին ջամբել հայեցի դաստիարակութիւն, պահպանելու ազգային գիտակցութիւնն ու մշակութային անաւորութիւնները: Դպրոցը ունեցաւ 80 աշակերտ՝ 6-էն 14 տարեկան, որոնք բաժնուեցան երկու խումբի:

Դպրոցի ծրագիրն ու ամենօրեայ յայտագիրը գործի դրին ուսուց-

կ'ընդգրկել լրագրողական նախնական գիտելիքներու դասաւանդութիւն, շաբաթական մէկ դասապահով, զարգացնելու համար աշակերտներու անթերի խօսելու, գրելու եւ արտայայտուելու կարողութիւնները: Կը նախատեսուի յառաջիկային առաւել ընդլայնուած դասընթացներ կազմակերպել:

Տեղի ունեցան նաեւ Հայ Դատին առնչուող դասապահեր, որոնց ընթացքին անդրադարձանք Արցախի ներկայ իրավիճակին եւ շրջափակման մէջ ապրող մանուկներու կրած դժուարութիւններուն:

Մէկ ամսուան ընթացքին, Համազգայինը հաւատարիմ մնալով իր առաքելութեան, ճիգ չխնայեց Նոր սերունդին մէջ սերմանելու հայ մշակոյթը, զայն մօտեցնելու իր արմատներուն եւ առաւել ծանօթացնելու իր ինքնութեան, դարձնելու ինք-

չաց կազմի 10 ընկերուհիներ, որոնք Նուիրական եւ հետեւողական աշխատանքով ճիգ չխնայեցին, հետեւաբար ալ աշխատանքը լաւագոյն արդիւնքով հասաւ իր յաջող ւարտին:

Ծրագրի կրթական բաժինը բազմաբովանդակ էր՝ երգի ուսուցում, գեղագրութիւն, ձեռնային աշխատանք, ինչպէս նաեւ մտային կարողութիւնները զարգացնելու համար ճատրակի եւ այլ խաղեր, առաւել տեղի ունեցան դաշտային խաղեր, ուսուցողական այցելութիւններ, պտոյտներ, աւագանագնացութիւններ, որոնք աշակերտներուն մօտ բարձր տրամադրութիւն ստեղծեցին:

Ծրագիրը անգամ ըլլալով

նաւստահ տարրեր, որպէսզի կարենան որպէս հայեր գոյատեւել եւ յառաջանալ:

Համազգայինի աշխատանքներուն զօրավիգ կանգնեցան՝ Ճեզիրէի Առաջնորդական Փոխանորդ Յոգձ. Տ. Լեւոն Վրդ. Եղիայեան. Համազգայինի Շրջանային Վարչութեան լիազօր Ռիթա Տեր Սարգիսեան-Կարապետեան, վարչութեան եւ ուսուցչաց կազմը, Ռատիօ Երագի Գամիշլիի աշխատակազմը, Հայ Դատի յանձնախումբը, աշակերտներու ծնողները եւ բոլոր անոնք, որոնք նիւթական եւ բարոյական աջակցութեամբ սատարեցին աշխատանքի յաջողութեան:

Յասմիկ Պօղոյեան-Կարապետեան

թարկել եւ զայն յարմարեցնել այսօրուան աշխարհաքաղաքական պայմաններուն, սակայն առանց խաթարելու մեր պատկանելիութիւնը, սկզբունքները եւ արմատները: Այսօր մեր ուսերուն վրայ դրուած պարտականութիւնները անելի ծանր կը կշռեն, քան անցեալին մեր առջեւ ծառայած խնդիրներն ու մարտահրաւերները: Հետեւաբար, այս յանձնառութեամբ, երեք ու Նոր սերունդները, օգտուելով միմեանց փորձառութիւններէն, ձեռք-ձեռքի

տուած պետք է դիմակայեն մեր ազգին առջեւ ցցուած քաղաքական, ներքաղաքական, համայնքային, միութենական եւ այլ տեսակի մարտահրաւերներն ու դժուարութիւնները, ըսաւ վեհափառ հայրապետը: Աւարտին, Հայոց Յեղասպանութեան 50-ամեակին առիթով Ս. Աստուածածին վանքին մէջ բարձրացած հայ ժողովուրդին յարութիւնը խորհրդանշող յուշարձանին հովանիին տակ յիշատակի խմբանկար մը առնուեցաւ: